

“City Break” Hareketi Yerel Kalkınmada Etkili Bir Kamu Politikası Olabilir mi? Isparta İli Örneği

Can “The City Break” Movement be an Effective Public Policy for Local Development? Isparta Province Example

Zişan ÖZCAN KORKMAZ¹, Mertcan ÖZTÜRK²

Öz

Amaç: Çalışmanın amacı, city break hareketinin yerel kalkınmanın sağlanmasında kamu politikası örneği olarak etkin bir turizm politikası olup olmadığının tespit edilmesidir.

Tasarım/Yöntem: Araştırma konusunun derinlemesine incelenmesi için amaçlı örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Bu çerçevede araştırmanın örneklemini, Isparta bölgesindeki 13 turizm paydaşı oluşturmaktadır. Araştırma için yarı yapılandırılmış soru formu kullanılmış, veri toplama yöntemi olarak görüşme tekniği tercih edilmiştir. Elde edilen veriler Maxqda programı kullanılarak analiz edilmiştir.

Bulgular: Analiz sonuçları city break dahilindeki ziyaretçilerin Isparta'nın doğal ve kültürel yapısından etkilendiğini, ulaşım açısından avantajlı bir konumda olduğunu düşündüklerini; fakat city break ziyaretçileri için yeterli düzeyde politika bulunmadığını göstermektedir. Aynı zamanda bilgiye ulaşım konusunda çevrimiçi bilgi ve iletişim sistemlerinin sıklıkla tercih edildiği ve gerçekleştirilen geziler sonrasında görüş ve düşüncelerin değerlendirildiği gözlenmektedir. Diğer sonuçlar ise kurumlar arası iş birliklerinin prosedür tabanlı olduğunu bununla birlikte kurumların sıklıkla yerel politika ve aktivitelere yöneldiğini göstermektedir. Elde edilen bulgular değerlendirildiğinde Isparta'nın city break için zengin bir bölge olduğu ve kalkınma sürecinde city break hareketlerinin etkin bir politika olarak tercih edilebileceği öngörülmektedir. Fakat cevaplar neticesinde Isparta'da city break için yeterli çalışma ve aktivite yapılmadığı, kalkınmaya fayda sağlaması amacıyla bu alana yönelik kamu politikaları geliştirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Sınırlılıklar: Araştırma örneklemini, Isparta'daki turizm paydaşları oluşturmaktadır. Bu unsur araştırmanın temel sınırlılığını oluşturmaktadır.

Özgünlük/Değer: Çalışma, yerel kalkınma ile city break hareketi arasında ilişki kurması bakımından özgün bir niteliğe sahiptir.

Anahtar Kelimeler: City Break Hareketi, Yerel Kalkınma, Kamu Politikası, Turizm Politikası

Abstract

Purpose: The aim of this study is to determine whether the city break movement constitutes an effective tourism policy example for achieving local development through public policies.

Design/Methodology: Purposive sampling method was preferred in order to examine the research subject in depth. In this context, the sample of the research consists of 13 tourism stakeholders in the Isparta region. A semi-structured questionnaire was used for the research, and the interview technique was preferred as the data collection method. The obtained data was analyzed using the Maxqda program.

Findings: The analysis results indicate that visitors participating in the city break movement are influenced by Isparta's natural and cultural assets and perceive it to be advantageously located in terms of transportation. However, it reveals that there is an insufficient level of policy specifically tailored to city break visitors. Additionally, online information and communication systems are frequently used for obtaining information, and post-trip evaluations and feedback are commonly conducted. Other findings suggest that inter-institutional collaborations are mostly procedure-based, although institutions frequently engage in local policies and activities. Considering the results, Isparta is deemed to be a region rich in city break potential, and city break movements can be considered an effective policy for development. However, it is also believed that there is a lack of sufficient efforts and activities for city break in Isparta, and the development of public policies specific to this area is necessary to contribute to the local development.

Limitations: The research sample consists of tourism stakeholders in Isparta. This element constitutes the main limitation of the research.

Originality/Value: This study is distinguished by its exploration of the relationship between local development and the city break Movement.

Keywords: City Break Movement, Local Development, Public Policy, Tourism Policy

¹Dr. Öğr. Üyesi, Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Bölümü, zisankorkmaz@sdu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-5842-8638

²Doktora Öğrencisi, Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Bölümü, ozturk.mertcan@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-3647-2531

1. GİRİŞ

II. Dünya Savaşından günümüze kadar olan sürece bakıldığında, kalkınma olgusunun önem kazandığı görülmektedir (Kutlutürk, 2022). Özellikle artan nüfusa bağlı olarak doğal kaynaklarda ve besin kaynaklarında azalmalar yaşanması ülkeleri üretim faaliyetlerini fazlaştırmaya yöneltmiş fakat üretim noktasında da rekabet düzeyinin yükselmesi, ekonomik kaygılar ve bölgesel geri kalmışlık kalkınma olgusunun daha da önem kazanmasına zemin hazırlamıştır (Türksoy, 2018). Döneme ve şartlara bağlı ortaya çıkan bu fakirleşme oranındaki büyüme, bölge bazlı gelişmişlik düzeyindeki farklılıklar, ekonomik dengesizlikler, adaletsizlik olgusu ve doğal kaynakların tahribatı ülkelerin kalkınmayı farklı boyutlar ve farklı politikalar çerçevesinde ele almasına sebep olmuştur (Gülçubuk, 2013). 1970’li yıllarda ortaya çıkan ekonomik krizle birlikte kalkınma süreçlerinde önemli bir değişim meydana gelmiştir. Bu yıllarda bölge kavramından yerellik kavramına geçiş yapılmış ve kalkınma süreçlerinde, ulusun alt birimi olan bölge yerine kendi olanakları, birikimleri ve potansiyeli ile var olma mücadelesi verebilecek olan yerellik kavramı gündeme gelmiştir (Eraydın, 2004). Bu yeni yaklaşımda temel amaç, ekonominin güçlendirilmesi, yeni iş alanlarının oluşturulması, işsizlik düzeyinin azaltılması ve yoksulluk seviyelerinin düşürülmesidir. Bir başka deyişle, yerel halkın yaşam standartları ve kalitesinin sürdürülebilir şekilde yükseltilmesidir (Sakınç, 2013).

Ülkeler kalkınma noktasında birçok farklı politika izlemiş, birçok farklı sektörden faydalanmıştır. Kalkınmaya yönelik çalışmalar incelendiğinde, turizm faaliyetlerinin, türlerinin (doğa turizmi, kırsal turizm, inanç turizmi, kış turizmi, sağlık turizmi vb.) ve turizm politikalarının kalkınma olgusu için hayati öneme sahip olduğu görülmektedir. Özellikle az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin sunmakta oldukları ürün ve hizmetlerin, turizm gelirlerinin artırılmasında, sektördeki pazar payının genişletilmesinde ve gelişmiş ülkeler ile rekabet edebilme düzeyinin yükseltilmesinde önemli bir role sahip olduğu öne sürülmektedir (Öztürk & Yazıcıoğlu, 2002). Bu bağlamda kaynaklarının etkin kullanılması ve etkili turizm politikalarının geliştirilmesi bölgeler arasındaki dengesizlikleri gidereceği ve kalkınma için itici bir güç oluşturacağı öne sürülmektedir (Çeken, 2008). Ülkeler turizm sektörünü sahip olduğu ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel etkileri sebebi ile kalkınma için bir araç olarak görmektedir. Bu sebeple yerel kalkınmanın sağlanmasında ve gelişmişlik düzeyinin artırılmasında turizm etkin bir politik araç olarak kullanılmaktadır (Çeken, 2008). Bu yaklaşıma ilişkin en önemli örneklerden bir tanesi, onuncu kalkınma planında turizm sektörünün bölgesel kalkınma için öncü sektör olması yönündeki temel amaç ve çalışmalardır (Kalkınma Bakanlığı, 2013). Turizm sektörünün kalkınma üzerindeki etkisini niteleyen bir diğer yaklaşım ise on birinci kalkınma planında bulunmaktadır. On birinci kalkınma planında, öncü sektörlerle ilaveten turizm sektörü de öncelikli gelişme alanları içerisine alınmıştır. Bu kalkınma planında turizm sektörü için temel amaç, değişen tüketici eğilimleri ve teknolojik gelişmeler çerçevesinde turizmin çeşitlendirilmesi, geliştirilmesi, sezon süresinin uzatılması, hizmet kalitesinin artırılması, konaklama süreleri ile harcama düzeylerinin artırılması ve koruma-kollama dengesi içerisinde ekonomik ve sosyal kalkınmaya katkı sağlaması olarak belirlenmiştir. Aynı zamanda turizm tabanlı gelişim ve dönüşümlerin her bir bölgenin özelinde ve odaklı anlayış çerçevesinde gerçekleştirileceği vurgulanmıştır (Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2019). Bu yaklaşım çerçevesinde söz konusu turizm tabanlı gelişimlerin ve kalkınma çerçevesindeki etkilerin bölgesel bir nitelik taşıyacağı öne sürülebilmektedir. Günümüzde ulaşım (Erdoğan, 2016), altyapı (Bayraktutan, 1992) ve üstyapı olguları kalkınma için büyük önem arz etmektedir. Aynı zamanda araştırmalar şehirlerin ulaşım (Dunne, 2009), altyapı ve üstyapı (Dunne, 2009; Dunne, Flanagan ve Buckley, 2010) gibi olanakları ile city break hareketleri arasında bir ilişki olduğunu da öne sürmektedir. Bu bağlamda city break hareketleri için ulaşım olanaklarının geliştirilmesi, altyapı ve üstyapıya yönelik çalışmaların artırılması ve buna bağlı olarak artacak turistik faaliyetlerin yerel kalkınma üzerinde olumlu etkisi olacağı sonucu öngörülmektedir. Bölgenin sahip olduğu değerler kadar bölge hakkındaki bilgiye nasıl ulaşıldığı da bir o kadar önem arz etmektedir. Günümüzde sosyal medya ve internet başta olmak üzere bilgi iletişim teknolojileri karar verme ve bilgiye ulaşma noktasında büyük kolaylıklar sağlamaktadır. Bu noktada tüketiciler ürün veya hizmeti tercih etmeden önce söz konusu ürün ve hizmet hakkında çevrimiçi veri tabanlarından veya faaliyete ev sahipliği yapan kurumun sitesinden bilgiye ulaşabilmektedir (Yıldız & Yıldız, 2015). Dunne, Flanagan ve Buckley’in (2011) yaptıkları çalışmada city break hareketlerine katılan ziyaretçilerin %60’ından fazlasının bilgiye ulaşma noktasında internet tabanlı teknolojileri tercih ettiklerini tespit etmişlerdir.

Yapılan araştırmalar ve elde edilen bulgular incelendiğinde city break hareketlerinin yaygınlaşmasında bilgi iletişim teknolojilerinin rolü olduğu tespit edilmiştir.

Bu çalışmada city break hareketinin yerel kalkınma için etkin bir turizm politikası olup olmadığı araştırılmıştır. Araştırmada nitel analiz yöntemi tercih edilmiştir. Araştırmada kullanılan yarı yapılandırılmış soru formu Dunne ve diğerlerinin (2011) İrlanda’da yapmış olduğu çalışmadan derlenmiş olup çalışma amacına göre revize edilmiştir. Veri toplama yöntemi olarak görüşme tekniği tercih edilmiş ve turizm paydaşlarından oluşan 13 kişilik bir katılımcı topluluğuyla görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Farklı perspektiflere ait cevaplar alınabilmesi için söz konusu kişiler özellikle turizm sektörü içerisinde yer alan veya ilgili kurum ve kuruluşlardan seçilmiştir. Bu kişilerin seçilmesinin temel nedeni, yöneltilen sorulara daha doğru, açıklayıcı ve farklı bakış yönelik cevap verme potansiyelleridir. Görüşmeler neticesinde elde edilen veriler MAXQDA programında analiz edilmiştir. Çalışma bölümleri yerel kalkınma kavramı, city break kavramı, araştırma yöntemi, bulgular ve sonuçtan oluşmaktadır.

2. “CITY BREAK” (MOLA ŞEHİR) KAVRAMI

Günümüzde şehirler iş, arkadaş-akraba ziyareti, alışveriş, kültür, gece hayatı, yiyecek-içecek, spor, festival, özel etkinlikler ve sanat gibi amaçlar ile ziyaret edilebilmektedir (zer, 2010). Kısaca şehirler hem çeşitli hem farklı hem de kolay erişilebilir bir eğlence deneyimi sunmaları sebebiyle, turistler için önemli bölgelere dönüşmeye başlamışlardır (Dunne vd., 2010; Vujici, Stamenkovi, Stankov, Kova, Vasiljevi ve Popov-Locke, 2020). Aynı zamanda şehirlere yapılan ziyaretlerin mevsimselliğe bağlı olmaması ve seyahat maliyetlerinin uygun olması bu gezileri karakterize etmekte ve ziyaretçiler için zaman olgusuna takılmadan tatil yapabilme özgürlüğü sağlamaktadır (Őagovnovic & Kovacic, 2021). Tüm bu nedenler, şehirleri mola niteliği taşıyan kısa tatiller için ideal yerler haline getirmiştir. Turistlerin eğlenmek ve kısa molalar vermek için şehirleri tercih etmeleri, başta Avrupa olmak üzere kentlerin iyileştirilmesi ve yenilenmesini sağlayan yeni ve ağdaş bir seyahat olgusu yaratmıştır (Dunne vd., 2011).

Mola niteliği taşıyan bu kısa tatiller literatürde city break olarak adlandırılmaktadır. City break, yolculuk esnasında bir kasaba veya şehrin eğlence amacıyla geceleme yapılmaksızın kısa süreli ziyaret edilmesi olarak tanımlanmaktadır (Trew & Cockerell, 2002’den akt. Dunne vd., 2011). City break hareketleri kısa süreli ve çoğunlukla komşu ülkelere veya yakın bölgelere yapılan kısa yolculuklardan oluşmaktadır. Bu geziler genellikle ana tatilin küçük bir parçasını oluşturmakta veya isteğe bağlı olup bir fırsatı değerlendirme amacıyla hızlıca verilmiş kararlardan oluşmaktadır (Charterina & Aparicio, 2015). “Mola şehir” olarak niteleyebileceğimiz bu kavram açısından kısa süre içerisinde yakın mesafelerdeki yerlerin tercih edilmesi söz konusudur. Ayrıca bireysel veya grup halinde çeşitli amaçlar ile geziler gerçekleştirmek mümkündür.

Dunne (2009) yapmış olduğu çalışmada city break hareketlerinin bir dizi ayırt edici özelliğini tespit etmiştir. Toplamda 5 madde altında toplanan bu özellikler aşağıda açıklanmıştır:

- Sre: City break hareketlerini diğer turizm hareketlerinden ayıran en önemli özellik kalış ve ulaşım sresidir. Zaman kısıtı olan ziyaretçilerin şehirlere hızlı ulaşma olanakları ve şehirlerdeki ilgi çekici olguların bir küme halinde birbirine yakın olması, şehirleri kısa tatiller için ideal yerler haline getirmektedir.
- Mesafe: City break hareketleri için ikinci ayırt edici özellik mesafedir. Ziyaretçiler city break hareketleri için lokasyon tercih ederken görece yaşadıkları yere yakın ülke veya bölgeyi tercih etmektedirler. Bununla birlikte ulaşım ağının uluslararası açıdan gelişmiş olması da şehirlerin city break olarak tercih edilmesinde büyük önem arz etmektedir.
- İsteğe Bağlı Yapısı: Bir diğer önemli hususta gezilerin isteğe bağlı olgular neticesinde şekillenebilmesi veya hayata geçirilmesi. Bu yönüyle city break hareketleri hem fırsatlar neticesinde gelişebilecek bir gezi olmakta hem de bir gezi için “tamamlayıcı” unsur olmaktadır.
- Tarihi Esneklik: City break hareketleri için bir diğer ayırt edici unursa her mevsime hitap etme özelliğidir. City break hareketleri konserler, sportif etkinlikler veya sanat etkinlikleri gibi birçok aktivite için gerçekleştirilmektedir. Bu çerçevede aktivitenin zamanına bağlı olarak ziyaretçiler her mevsim şehri deneyimleyebilmektedir.

- Gezi Grubu: Son özellik olan gezi grubu, city break hareketine katılan ziyaret gruplarını karakterize etmektedir. Yapılan çalışmaya göre ziyaretçilerin büyük bir bölümü eşleriyle veya arkadaşlarıyla seyahat ederken, çok küçük bir kısmı çocukları ile seyahat etmektedir.

Araştırmacılar city break hareketlerinde çocukların gezilere dahil edilmesi veya edilmemesi durumunu üç neden çerçevesinde açıklamıştır. Bunlardan ilki, city break hareketlerine katılanların çocukları yok veya çocukları çoktan aileden ayrılmıştır; ikincisi, city break hareketlerine katılanların dinlenmek ve rutinlerinden uzaklaşmak için çocuklarını yanlarında getirmemektedirler; son olarak, city break hareketleri için tercih edilen şehirlerin çocuklar için uygun olmadığı düşüncesidir.

City break hareketleri, özellikle Avrupa’da olmak üzere en çok tercih edilen tatil türlerinden biri haline gelmiştir. Bunun temel nedeni city break hareketlerinin özgün, esnek ve çeşitli yapısıdır. Bu üç unsur city break hareketlerinin temel çekiciliklerini oluşturmaktadır. City break alanlarında olanakları dâhilinde çeşitli turizm türlerine ev sahipliği yapmaları, gerçekleştirdikleri çeşitli sosyal aktiviteleri ve ziyaretçi beklentilerine hizmet eden faaliyetleri ile oldukça popülerleşmişlerdir. Bunlar dışında city break alanlarının ziyaretçilerin yaşadıkları yerlere yakın olması, kısa tatillere uygun olması ve tatil için tercih edilen alana yakın olması bu alanları çekici kılan diğer unsurlardır (Dunne vd., 2010; Ferens, 2016). Bunları takip eden diğer çekicilik faktörleri maliyet ve mevsimsellik unsurlarıdır (Dunne vd., 2011; Charterina & Aparicio, 2015). City break alanları ulaşım maliyeti düşük yerler olarak nitelendirilmektedir. Aynı zamanda bu yerlerde eğlence, iş, eğitim, spor, doğa ve kültür olgularına yönelik birçok turistik ürün, faaliyet ve olanak barındırmaktadır (Dunne, 2009). Bu olanaklar neticesinde city break hareketlerinin mevsimsel süreçlere bağlı kalmadığı ifade edilmektedir. Ferens (2016) ise yapmış olduğu çalışmada Avrupa’daki city break hareketlerindeki artışı 4 madde ile açıklamaktadır. Bunlar;

- Daha fazla tatil ihtiyacı
- Hafta sonları ile birleşen resmî tatiller
- Değişen aile modelleri (Çift gelirli ailelerin tatil için daha fazla birikimi olması; çocuksuz ailelerin daha çok kentsel alanlara seyahat ediyor olması)
- Kısa süreli, ucuz, rahat, hızlı ve birçok ulaşım seçeneği bulunması

Bu sebepler neticesinde city break hareketleri, başta Avrupalı turistler olmak üzere günümüz ziyaretçileri için popüler bir turizm türü olarak görülmektedir. Bunun yanında internetin ve teknolojinin turizm sektörü içinde etkin bir şekilde kullanılması city break hareketlerinin yaygınlaşmasına sebep olan diğer bir olgudur. Potansiyel turistler internet üstünden kısa süreli tatil yapacakları yerler hakkında bilgi edinebilmekte, seyahat acenteleri ve yerel ürün sağlayıcılar tarafından hazırlanan şehir tatili paketleri için rezervasyon yapabilmektedirler (Pobrić, Banda ve Sivac, 2015).

Alanyazını incelendiğinde city break hareketlerinin klasik şehir turizmi hareketlerinden ayrıştırılmasının zor olduğu görülmektedir. Bunun sebebi gerek süreleri ile alakalı gerekse amacına ilişkin bir fikir birliğine varılamamasıdır (Charterina & Aparicio, 2015). Araştırmacıların city break hareketlerinin sürelerine ilişkin yaklaşımları incelendiğinde; Trew ve Cockerell (2002) bir gezinin city break hareketi çerçevesinde değerlendirilmesi için geceleme yapılmaması gerektiğini savunurken; Faché (1994) ise bu tür gezilerin bir ile üç günlük bir süreyi kapsadığını öne sürmüştür. Dunne ve diğerleri (2010) ise dört ile beş veya daha uzun süreli gezilerin de city break hareketi içerisinde olduğunu savunmuştur. City break hareketleri amaçları çerçevesinde incelendiğinde ise Valls, Sureda ve Valls-Tunon (2014) bir gezinin city break hareketi içerisinde değerlendirilebilmesi için tatil, kültür, iş, sağlık, spor, MICE veya diğer turistik amaçlar için gerçekleştirilmesi gerektiğini savunurken Faché (1994) ise bu gezilerin iş dışı sebeplerle gerçekleştirilmesi gerektiğini savunmaktadır.

3. YEREL KALKINMA

Kalkınma kavramı, üretim düzeyinin ve kişi başına düşen ulusal gelirin artırılmasının yanı sıra, sosyo-kültürel ve ekonomik yapının da iyileştirilmesiyle refah düzeyinde artış sağlanması olarak tanımlanmaktadır (Telbaş, 2022). Kalkınma olgusunun çıkış noktası II. Dünya Savaşı sonrası olarak gösterilmektedir. II. Dünya Savaşı’nın ardından klasik sömürgecilik anlayışından uzaklaşılması ve batı dünyasına ait ekonomi politikalarının gelişmekte olan ülkelere uygulanmaya konulması, kalkınma

olgusunun doğmasına sebep olmuştur. Başka bir deyişle, kalkınma sürecindeki ülkeler özellikle kalkınmış ülkelerin geliştirmiş oldukları ve uyguladıkları politikaları takip etmişlerdir (Kutlutürk, 2022).

Kalkınma olgusu kuramlar açısından incelendiğinde, 1960'lı yıllarda A. Lewis, W. Rostow ve S. Kuznets kalkınmış ülkelerin tarihi süreçlerini incelemiş ve bu süreçleri temel alan kalkınma kuramları geliştirmişlerdir. Kalkınma üzerine yaptıkları çalışmalarda, kalkınmış ülkelerin tarihsel deneyimleri ve geçirmiş oldukları süreçleri kalkınmakta olan ülkelere aktarmayı amaçlamışlardır (Chang, 2004).

Kalkınma politikaları farklı amaçlar ve süreçler çerçevesinde geliştirilebilmektedir. Oakley ve Gerforth (1985) yapmış oldukları çalışmada, kalkınma süreç ve amaçlarını 4 madde altında açıklamışlardır. Bunlar:

- Kalkınma, insanların gelir düzeylerinin artırılması ve yaşam standartlarının yükseltilmesi için, yeni üretim yöntemleri ve sosyal organizasyonların geliştirilmesine yönelik yeni fikirlerin mevcut sosyal sisteme dahil edilmesi süreçlerini içermektedir.
- Kalkınma, geleneksel toplumların gelişmiş batı uluslarının sahip olduğu teknolojik ve toplumsal yapıya ulaşması olarak nitelendirilmektedir.
- Kalkınma, toplumların kendileri için bir gelecek inşa edebilecekleri bir ortam yaratma süreci olarak tanımlanmaktadır.
- Kalkınma, toplumların özgürce karar vermelerine yönelik bir deneyim niteliği taşımaktadır.

Bu 4 madde çerçevesinde geliştirilmiş bir kalkınma modelinin, city break hareketi ile ilişkili olduğu varsayılabilir. Zira yaşam standardı artmış ve gelir düzeyi yükselmiş kişiler özgürce karar vererek gitmek istedikleri yeri belirlemektedir. Kalkınma için bu süreci gerçekleştirecek ve destekleyecek toplum yapısına sahip bireyler gerekmektedir. Özellikle gelişmişlik seviyesinin artmasına büyük katkı sağlayan teknolojik gelişmeler ve yeni fikirler city break için önemli olan süre, mesafe, hızlı bilgi akışı, ulaşım kolaylıkları ve değişen toplum yapısı gibi unsurlar ile de özdeşleşmiş görünmektedir.

Yerel birimlerin küresel ekonomi içerisinde birer ekonomik birim olarak nitelendirilmeye başlanması, “ulusların karşılaştırmalı üstünlüğü” anlayışını değiştirmiş, yerine “bölgelerin ve şehirlerin karşılaştırmalı üstünlüğü” anlayışını ön plana çıkarmıştır (Özaslan, 2004). Bu yeni yaklaşım çerçevesinde kalkınma olgusu öncelikle ulusal daha sonra bölgesel son olarak da alt basamak olarak nitelendirilen yerel çerçevede ele alınmaya başlamıştır.

Yerel kalkınma, kırsal alanlardaki doğal kaynakların kullanılmasını esas alırken öte yandan yöredeki halkın gelir düzeyinin ve yaşam kalitesinin yükseltilmesi yoluyla gelişmişlik farklarının azaltılmasını da amaçlamaktadır. Bununla birlikte çevresel ve kültürel değerlerin korunmasını ve geliştirilmesini sağlamaya yönelik, yerelde farklılaşan ihtiyaçları, potansiyelleri ve dinamikleri dikkate alarak çok aktörlü yaklaşımla planlanan faaliyetler bütünü olarak tanımlanmaktadır (Yalçın & Yalçın, 2012). Yerel kalkınma politikalarında temel amaç, ekonominin güçlendirilmesi, yeni iş alanlarının yaratılması, işsizlik ve yoksulluk düzeylerinin azaltılması, yerel politikaların oluşumunda demokratik ve özerk kurumların ve örgütlerin etkinleştirilmesidir. Bir başka deyişle, yerel halkın yaşam standartları ve kalitesinin sürdürülebilir şekilde yükseltilmesidir (Sakinç, 2013). Kaya (2008) yerel kalkınmanın amaçlarını 8 madde altında sıralamıştır. Bunlar:

- Kentin fiziksel gelişmişlik düzeyinin yükseltilmesi ile yaşam kalitesi ve ekonomik-sosyal-kültürel aktiviteler için ihtiyaç duyulan alt yapı ve üst yapının geliştirilmesi,
- Yerele ait kültürel değerlerin korunması ve sosyal dayanışmanın güçlendirilmesi vasıtasıyla huzurlu bir ortam yaratılması,
- Yerel ekonominin insan ve doğal kaynak potansiyeli ile kentin sahip olduğu avantajlardan optimum düzeyde yararlanılmasına bağlı olarak ekonomik refahın sağlanması ve yerel girişimcilerin rekabet üstünlüğünün artırılması,
- Kentlere özgü ürün ve kaynakların daha iyi pazarlanması ve buna bağlı yeni fırsatlar değerlendirilmesi

- Yerli girişimcilerin desteklenmesi ve dış yatırımcıları kente çekmeye yönelik çalışmalar
- Bilginin üretilmesi, ulaştırılması ve paylaşılmasına yönelik sistemlerin geliştirilmesi
- Ekonomik gelişim sonucu elde edilen kazançların adil ve dengeli dağıtılması
- Kalkınmanın sürdürülebilirliğinin sağlanması.

Yerel kalkınma politikalarının geliştirilmesinin bir diğer nedeni ise az gelişmiş ülkelerin çoğunda yerel ekonomik birimlerin global çerçevede rekabet edememeleridir. Geleneksel yukardan aşağıya kalkınma politika ve uygulamalarının başarısız olması ve yerelleşme akımının gitgide daha popüler hale gelmesi, yerel kalkınma yaklaşımının gelişmesinde önemli bir unsur olmuştur (Karapınar, 2010).

Göymen (2004) yapmış olduğu çalışmada yerel kalkınmanın temel ilkelerini 3 madde altında açıklamıştır. Bunlar:

- Kalkınmanın odak noktasında insan olmalı. Salt büyümeyi amaçlayan ve büyümenin bireylere ve topluma nasıl yansıdığını ihmal eden yaklaşımlar, hedeflenen kalkınmayı sağlayamamaktadır.
- Kalkınma, eşitlikçi ve kapsayıcı bir yapıya sahip olmalı; kalkınmanın öncülüğünü üstlenen belediyeler, sonuçların toplumun çeşitli katmanlarını nasıl etkilediğini izlemeli ve gerektiğinde kalkınma sürecinden eşit düzeyde faydalanamayan kesimler için pozitif ayırıcı politikalar uygulamalıdır.
- Kalkınma, çok boyutlu (ekonomik, sosyal, siyasal, kültürel) bir süreç olarak nitelendirilmeli ve söz konusu boyutlar arasında bir “tamamlayıcılık etkisi” yaratılması amaçlanmalıdır.

Kaya (2008), yerel kalkınmanın fiziksel, sosyal, kültürel, ekonomik, siyasal ve etkin yönetim olmak üzere altı alan çerçevesinde geliştirilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Yerel kalkınma ve söz konusu alanlar arasındaki ilişki şu şekilde açıklanmıştır:

- Fiziksel Kalkınma: Yerel kalkınma için ihtiyaç duyulan altyapı, planlama ve denetim faaliyetlerini kapsamaktadır. Aynı zamanda bu olguların sürdürülebilir bir çerçevede ele alınması gerektiği öne sürülmektedir.
- Sosyal Kalkınma: Gelir dağılımına denge getirilmesi ile sosyal ve beşerî ilişkileri, sosyal dayanışmayı, karşılıklı saygınlığı arttırmayı amaçlamaktadır. Aynı zamanda bu alanda bireylerin girişimci yönlerinin geliştirilmesine yönelik yaklaşımlarda bulunmaktadır
- Kültürel Kalkınma: Eğitim düzeyinin yükseltilmesi, kültürel etkinliklerin ve katılan bireylerin artırılması, kültür ve tabiat varlıklarının korunması hedeflenmektedir.
- Ekonomik Kalkınma: Kent ekonomisinin geliştirilmesine yönelik planlama, teşvik ve organizasyonları kapsamaktadır. Aynı zamanda istihdam artışına yönelik eğitim ve organizasyon çalışmaları da bu alan içerisinde bulunmaktadır.
- Siyasal Kalkınma: Yerel halkın yönetime katılımı ve katılımına yönelik teşvikleri içermektedir.
- Etkin Yönetim: Yerel kaynakların etkin ve verimli şekilde kullanılmasına yönelik çalışmaları içermektedir.

Kalkınma olgusunu yerel çerçevede ele alan girişimlerden Yerel Gündem 21 Projesi, Birleşmiş Milletler tarafından kullanılan bir girişimdir. Çağın sorunlarını çözmeyi ve küresel ortaklığı amaçlayan Gündem 21 girişiminin (Karakuzulu, 2010) yerel düzeyde uygulanan türü olarak nitelendirilmektedir. Yerel Gündem 21, 21. Yüzyılın demokratik yerel yönetim anlayışını ifade eden, sürdürülebilir kalkınma sorunlarının çözümüne yönelik uzun dönemli stratejik planların hazırlanması ve uygulanması yoluyla katılımcı ve çok-sektörlü bir süreç olarak tanımlanan bir projedir (Emrealp, 2005). Bu proje ile yerel öncelikler, yerel toplumlar ve yerel kalkınma konuları önem kazanmıştır (Eroğlu, 2010).

Yerel kalkınma, söz konusu bölgenin yerel ve özel yetenekleri çerçevesinde şekillenmektedir. Söz konusu bölgedeki yerel kalkınma, yerel kaynaklar ile desteklenmediği takdirde ulusal kaynaklardan alınan pay ile istenen gelişme düzeyine ulaşamamaktadır. Bu sebeple yerel

yeteneklerin belirlenmesi ve bunlardan maksimum düzeyde faydalanılması büyük önem arz etmektedir (Clark, Huxley ve Mountford, 2010). Bu olgular çerçevesinde geliştirilen bir yerel kalkınma yaklaşımı bütüncül, homojen ve yaygın bir kalkınma yaklaşımının temelini oluşturmaktadır (Kisman & Tasar, 2014).

Yerel kalkınma sağlanmasında önemli bir role sahip olan yerel girişimler, yeni firmaların bölgeye gelmesini ve sosyal ekonominin gelişmesini teşvik etmektedir. Bu sayede bölgedeki yerel girişimcilik kapasitesi de artış göstermektedir. Ayrıca yerel girişimler, projelerin tasarımı ve uygulanmasında yerel katılımı arttırmakta ve projelerde önemli bir role sahip olan kalkınma ajanslarının oluşturulmasına da katkıda bulunmaktadır (Vázquez-Barquero & Rodríguez-Cohard, 2016). Kalkınma ajanslarının yanında yerel kalkınmaya yönelik projelerde aktif rol alan birçok paydaş bulunmaktadır. Bunlar arasında yerel bankalar, kalkınma bankaları, yerel yönetimler, özel şirketler, üniversiteler, araştırma enstitüleri, sivil toplum kuruluşları ve finans kurumları yer almaktadır (Van Boekel & Van Logtestijn, 2002).

Yerel kalkınma politikaları yerel değerler çerçevesinde geliştirilmiş olsa da (Clark vd., 2010) sonuçlar bölgeden bölgeye farklılık göstermektedir. Yerel girişimler kalkınma planlarının kalitesi, nüfusun katılımı, insan faktöründeki beceriler, ekonomik yapı ve kurumlardaki ekonomik yapı ile desteklendiği durumlarda kalkınma düzeyinde önemli bir artış görülürken; yerel inisiyatifler politize edildiğinde ekonomik ve refah düzeyindeki artışların değerini kaybettiği, yerel kamu sektörüne olan güvenin sarsıldığı, yolsuzlukların ortaya çıktığı ve yerel halkın katılım düzeyinin azaldığı tespit edilmiştir (Vázquez-Barquero & Alfonso-Gil, 2015).

4. ARAşTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu çalışmada city break hareketlerinin yerel kalkınmada neden önemli bir turizm politikası olarak tercih edilmesi gerektiği araştırılmıştır. Gezi türleri arasında popüler bir yere sahip olan city break hareketleri, kısa süreli bir yapıya sahip olması, düşük maliyetli olması, mevsimselliğe bağlı olmaması ve birçok kesime hitap etmesi gibi özellikler ile ön plana çıkmaktadır (Dunne, 2009). Bu özellikleri ile city break hareketleri kentlerin iyileştirilmesi ve yenilenmesini sağlayan popüler bir seyahat türü olarak nitelendirilmektedir (Dunne vd., 2010).

21.Yy'da ülkelerin kalkınmalarının sağlanması ve bu kalkınmanın sürdürülebilir bir yapıya sahip olması, ülkelerin sahip olduğu kaynakların tamamının doğru, etkin ve verimli kullanılmasına bağlıdır. Özellikle doğal kaynaklar açısından zengin ülkeler bu zenginliği etkin ve verimli şekilde kullanarak kalkınma süreçlerini gerçekleştirirken, diğer ülkeler mevcut kaynaklar ve insan gücünü etkin ve verimli bir biçimde birleştirerek kalkınma süreçlerini tamamlamaktadır (United Nations, 1970'den Akt. Başol, Durman ve Çelik, 2005). Bölgesel dengesizliklerin giderilmesi ve kalkınmanın sağlanması noktasında birçok sektör etkin şekilde rol almaktadır. Fakat söz konusu sektörlerin salt etkileri yeterli olmamaktadır. Bu noktada kamu politikaları, kaynakların etkin ve verimli kullanılması ile kalkınmanın sağlanması için büyük önem arz etmektedir (Çeken, 2008). Bu yaklaşım Ekonomik İş birliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) tarafından desteklenmektedir. OECD, yerel kalkınmanın sağlanmasında kamu politikası örneği olarak turizm politikası ve kültür olgusunun büyük önem arz ettiğini belirtmekte, birçok ülkede belirli projeleri finanse etmektedir (Hadjimichalis, 2016). Zira hem geleneksel hem yerel kalkınma planlamalarında turizm politikaları önemli bir yere sahiptir.

City break hareketleri taşıdığı özellikler sebebi ile birçok turistik faaliyet ile ilişkilendirilebilmektedir. Özellikle bu gezilerin kısa zaman aralıklarında gerçekleştirilmesi ve tarih açısından esnek bir yapıya sahip olması (Dunne vd., 2010) söz konusu bölgedeki faaliyetlerin çeşitlendirilmesi ve dört mevsime yayılması için ihtiyaç duyulan zemini hazırlamaktadır. City break hareketlerinin sahip olduğu özellikler dikkate alındığında çalışmanın temeli, yerel kalkınmada kısa süreli uygulamaların etkin ve verimli olabileceği düşüncesi üzerine kurulmuştur.

Araştırmada nitel analiz yöntemleri kullanılmış, veri toplama amacı ile görüşme tekniği tercih edilmiş ve yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Çalışmada Dunne ve diğerleri (2011) tarafından geliştirilen ve bilirkişi gözetiminde revize edilen açık uçlu sorular kullanılmıştır. Hazırlanan yarı yapılandırılmış soru formu 2 ana bölümden ve toplamda 13 sorudan oluşmaktadır. İlk bölümde katılımcıların demografik özelliklerine yönelik sorular sorulmuş; ikinci bölümde ise city break hareketleri ve yerel kalkınma ilişkisine yönelik açık uçlu sorular sorulmuştur. City break

hareketlerinin yerel kalkınma için etkin bir turizm politikası olup olmadığının belirlenmesine yönelik gerçekleştirilen anket uygulaması için Süleyman Demirel Üniversitesi Etik Kurulu’ndan 15/11/2022 tarihli ve 128 nolu toplantısında 10 sıra sayılı kararı ile izin alınmıştır.

Araştırma konusunun derinlemesine incelenebilmesi için amaçlı örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Bu çerçevede araştırmanın örneklemini, Isparta bölgesinde turizm politikasına yön veren paydaşlar oluşturmaktadır. Gönüllülük esasına dayanan görüşmelerin tamamı, 15 Haziran-23 Haziran tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Toplam 13 kişiye uygulanan görüşmeler yetkililerin makamlarında gerçekleştirilmiş, ortalama 25 dakika sürmüştür. Görüşmeler kamu kurumu; otel, seyahat acentesi, havayolu şirketi, restoran gibi özel işletmeler ile sivil toplum kuruluşu yetkililerinden oluşmaktadır. Görüşmeler neticesinde elde edilen veriler MAXQDA programında analiz edilmiştir. Çalışma kapsamında oluşturulan ana temalar Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Ana Temalar ve Kod Sayılar

Ana Temalar	Kod Sayısı
Ziyaretçilerin Isparta’ya Geliş Sebepleri	47
Kısa Tatil Yapacak Misafirler İçin Özel Programlar	15
Alternatif Politika ve Programlar	13
Bilgiye Ulaşım Yolları	26
Altyapı ve Üstyapıya Yönelik Algı ve Çalışmalar	13
Ulaşım Olanakları ve En Çok Tercih Edilen Ulaşım Yolları	26
Tatil Sonrası Görüş ve Düşünceler	14
Turizmin Tüm Yıla Yayılması ve Gelişimi Çevre İllerle Ortak Projeler	14
İş Birliği İçinde Olunan Kurumlar ve Ortak Faaliyetler	18
Toplam Tema Sayısı: 9; Toplam Kod Sayısı:186	

5. BULGULAR

Araştırma neticesinde elde edilen bulgular katılımcıların demografik özelliklerine yönelik bulgular ve katılımcıların bakış açılarına yönelik bulgular olmak üzere iki başlık altında sunulmuştur.

5.1. Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin bulgular Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Bilgiler

Katılımcı	Cinsiyet	Yaş	Eğitim	Meslek
K1	Kadın	34	Lisans	Sanat Danışmanı/ STK Yön. Kur. Baş.
K2	Erkek	35	Lisans	Havayolu Şirketi Yetkilisi
K3	Erkek	35	Önlisans	Bilet Satış Sorumlusu
K4	Erkek	47	Önlisans	Kamu Kurumu Birim Sorumlusu
K5	Erkek	36	Lisans	Memur
K6	Erkek	30	Yüksek Lisans	Önbüro Müdür Yardımcısı
K7	Erkek	38	Lisans	Önbüro Şefi
K8	Erkek	57	İlkokul	Aşçı
K9	Erkek	45	Ortaokul	Aşçı
K10	Erkek	39	Lisans	Acente yetkilisi/ Mühendis
K11	Erkek	56	Lisans	Acente Yetkilisi
K12	Erkek	43	Lise	Acente Birim Yöneticisi
K13	Erkek	53	Lisans	İ.K. Müdürü/ STK Yön. Kur. Üyesi

Tablo 1 incelendiğinde katılımcıların büyük bir kısmının erkeklerden oluştuğu (12 kişi) görülmektedir. Katılımcıların içerisinde kadın çalışanların azlığı dikkat çekmektedir. Katılımcıların eğitim durumları ve yaş düzeyleri incelendiğinde ise katılımcıların ağırlıklı olarak lisans mezunu olduğu ve yaş ortalamalarının sıklıkla 30 ile 40 arasında olduğu tespit edilmiştir.

5.2. City Break Hareketleri ve Yerel Kalkınma İlişkisine Yönelik Bulgular

Katılımcılara, city break hareketlerinin Isparta'nın sürdürülebilir yerel kalkınma düzeyi üzerine etkilerini incelemek amacıyla bir dizi açık uçlu soru sorulmuştur. Bu sorular sırasıyla;

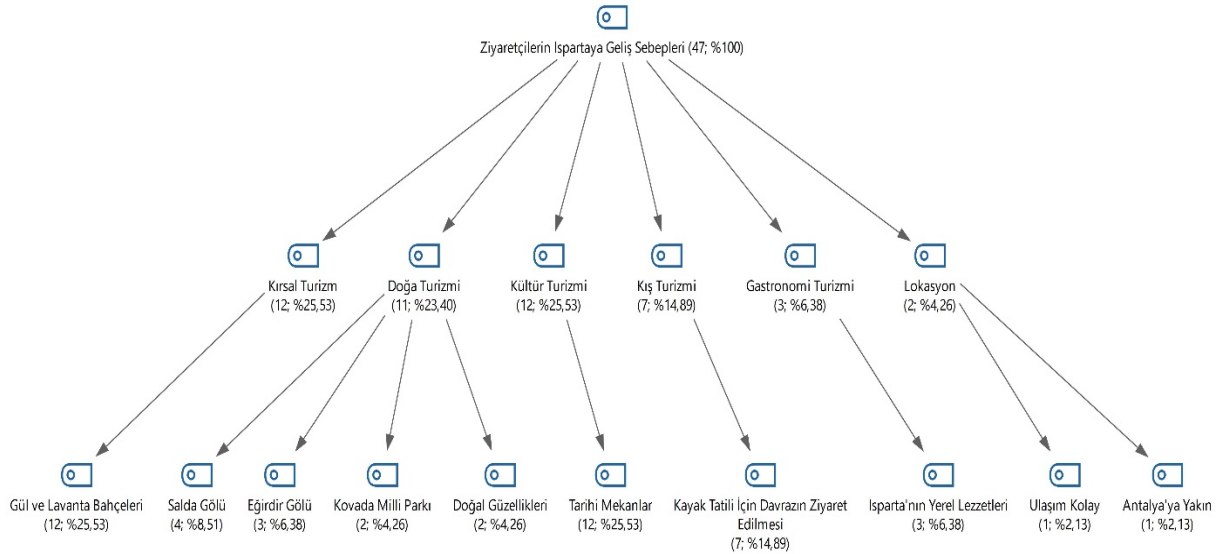
- Ziyaretçilerin Isparta'ya geliş sebeplerine ilişkin bulgular
- Mola veya kısa tatil olarak nitelendirilen gezilere yönelik hazırlanan özel programlara ilişkin bulgular
- Alternatif misafirler ve programlara ilişkin bulgular, bilgiye ulaşım yollarına ilişkin bulgular
- Altyapı ve üstyapıya yönelik algı ve çalışmalara ilişkin bulgular
- Ulaşım olanakları ve en çok tercih edilen ulaşım yollarına ilişkin bulgular
- Tatil sonrası görüş ve düşüncelerin alınması ve değerlendirilmesine ilişkin bulgular
- Turizmin tüm yıla yayılması ve yerel kalkınma için çevre illerle ortak proje ve politikalar yürütülmesine ilişkin bulgular
- İş birliği içinde olunan kurumlar ve ortak faaliyetlere ilişkin bulgular

Elde edilen bulgulara ilişkin bilgilere sonraki bölümde yer verilmiştir.

5.2.1. Ziyaretçilerin Isparta'ya Geliş Sebeplerine İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan turizm paydaşlarına, ziyaretçilerin Isparta'ya geliş motivasyonları sorulmuştur. Elde edilen cevaplar kod haritasına dönüştürülmüş ve aşağıda sunulmuştur.

Şekil 1: Ziyaretçilerin Isparta'ya Geliş Sebepleri

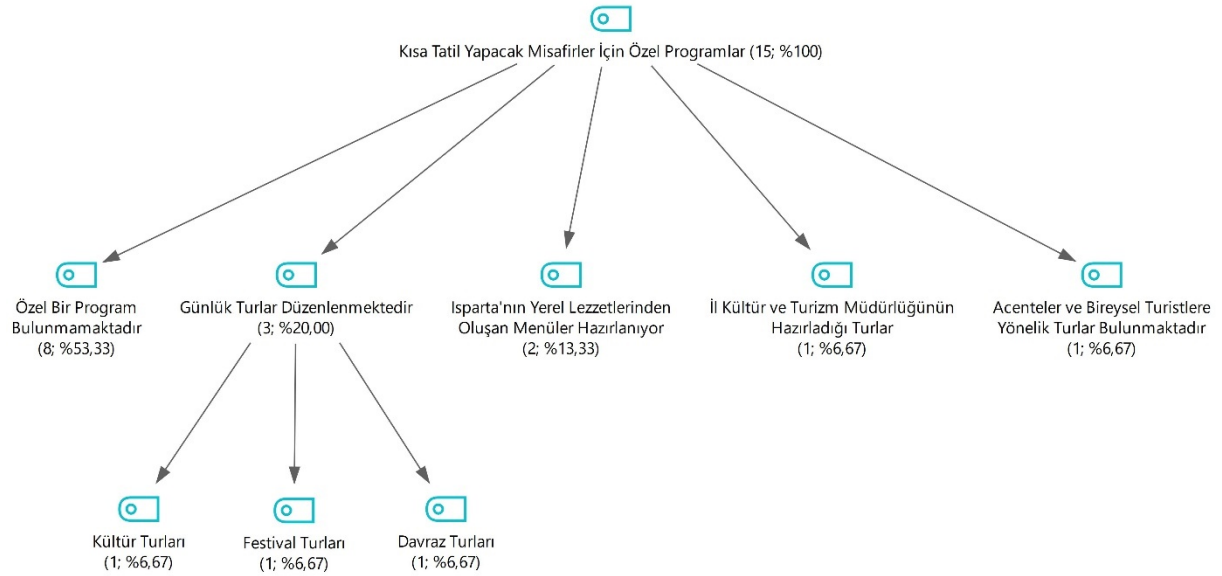
Katılımcılara yöneltilen sorular neticesinde ziyaretçilerin ağırlıklı olarak gül-lavanta bahçeleri (%25,53) ve tarihi mekanlar (%25,53) için Isparta'ya geldiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu geliş sebeplerini sırasıyla kayak tatili için Davraz (%14,8), Salda Gölü (%8,51), Eğirdir Gölü (%6,38), Isparta'nın yerel lezzetleri (%6,38), Kovada Milli Parkı (%4,26), doğal güzellikleri (%4,26), ulaşım kolaylığı (%2,13) ve Antalya'ya yakınlığı (%2,13) gibi diğer geliş sebepleri takip etmektedir. Elde edilen bulgular 6 ana tema altında birleştirilmiştir. Bunlar: Kırsal Turizm (%25,53), Doğa Turizmi (%23,40), Kültür Turizmi (%25,53), Kış Turizmi (%14,89), Gastronomi Turizmi (%6,38) ve Lokasyon'dur (%4,26).

Elde edilen bulgulara göre katılımcılar, ziyaretçilerin Isparta'nın doğal ve kültürel yapısından etkilendiğini ve bu olguların geliş motivasyonlarının büyük bir bölümünü oluşturduğunu düşünmektedir.

5.2.2. Mola veya Kısa Tatil Olarak Nitelendirilen Gezilere Yönelik Hazırlanan Özel Programlara İlişkin Bulgular

Katılımcılara, Isparta’ya mola veya kısa bir tatil amacıyla gelen ziyaretçiler için özel bir program hazırlanıp hazırlanmadığı sorulmuştur. Verilen cevaplar ile hazırlanan kod haritası aşağıda verilmiştir:

Şekil 2: Mola veya Kısa Tatiller İçin Hazırlanan Özel Programlara İlişkin Bulgular

Elde edilen bulgular, Isparta’da bulunan kurumların büyük bir bölümünün günübirlik veya 1 ile 3 gün arası konaklama yapacak misafirler için özel bir program hazırlamadığını göstermektedir (%53,33). Diğer bulgular incelendiğinde kültür (%6,67), festival (%6,67) ve Davraz (56,67) turları olmak üzere günlük turların düzenlendiği (%20,00), yerel lezzetlerden oluşan menülerin (%13,33), kamu kurumları tarafından turların (%6,67) ve acenteler-bireysel katılımcılar için turların hazırlandığı (%6,67) sonuçlarına ulaşılmaktadır.

Araştırma sonuçları, Isparta’ya kısa süreliğine gelen misafirlerin ağırlıklı olarak bireysel planlar yaptığını ve kurumların ise city break hareketleri çerçevesinde yeterli turlar hazırlamadığını göstermektedir.

5.2.3. Özel Misafirler ve Programlara İlişkin Bulgular

Turizm yetkililerine özel ziyaretçiler(Çocuklu, yaşlı veya engelli) için ne tür turlar hazırlandığı ve ne tür politikalar geliştirdikleri sorulmuştur. Elde edilen verilen ışığında geliştirilen kod haritası aşağıda verilmiştir.

Şekil 3: Özel(ocuklu, Yaşlı, Engelli) Misafirler için Hazırlanan Programlar ve Geliştirilen Politikalara İlişkin Bulgular

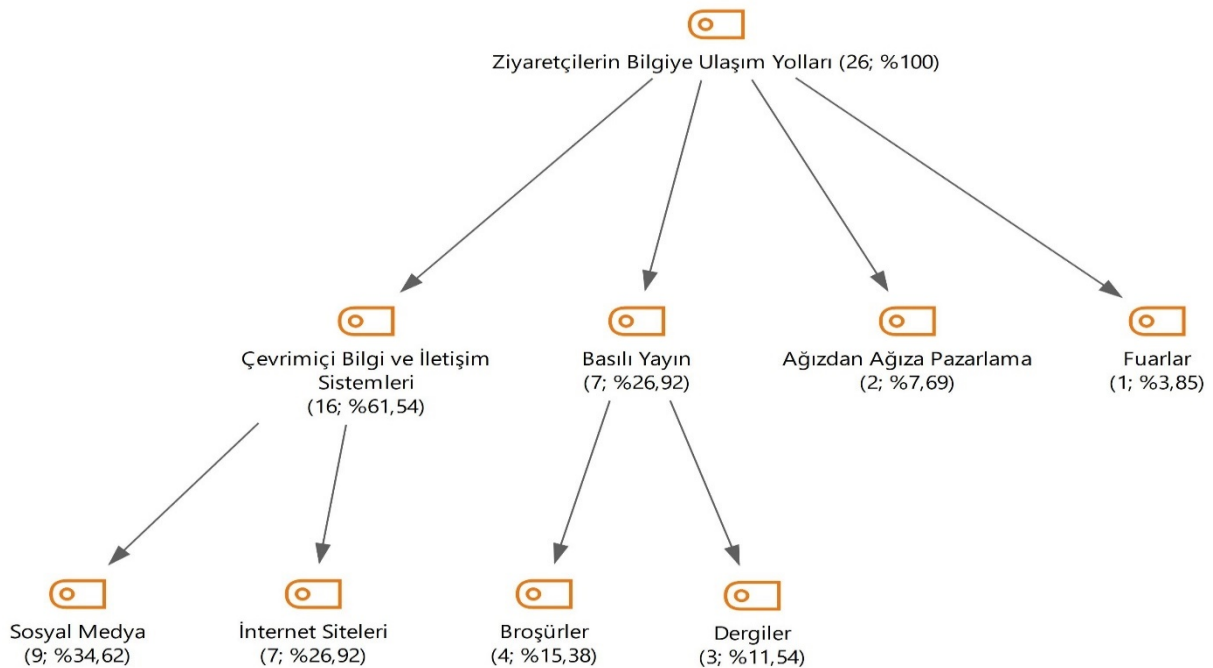
Yapılan görüşmeler neticesinde çoğu kurumun alternatif misafirler için özel politikalar ve özel programlar geliştirmediği (%61,54) grlmştş. Diğer kurumların cevapları incelendiğinde ise bakanlıķ geliştirilen mevcut politikaların izlendiği (%23,08) tespit edilmiştir. Sorulan sorulara aktiviteler çerçevesinde cevap veren kurumlar ise çocuklu aileler için kamp yaşamını tattırmak ve kamp eğitimi vermek amacıyla özel kamp turları geliştirdiğini (%7,69) ve Kızıldağ Milli Parkının sağlık turizmi açısından ön plana çıkartılması (%7,69) gerektiğini belirtmiştir.

Verilen cevaplar neticesinde, çocuklu, yaşlı, engelli veya alternatif ziyaretçiler için kurumların büyük bir bölümünün bir politika geliştirmediği ve bu gruplar için özel tur paketleri hazırlamadiği sonucuna ulaşılmıştır.

5.2.4. Bilgiye Ulaşım Yollarına İlişkin Bulgular

Katılımcılara, ziyaretçilerin Isparta'daki aktiviteler hakkında bilgiye nasıl ulaştıklarına ilişkin sorulan sorulara verilen cevaplar işiğinde oluşturulan kod haritası aşağıda verilmiştir:

Şekil 4: Ziyaretçilerin Bilgiye Ulaşım Yollarına İlişkin Bulgular

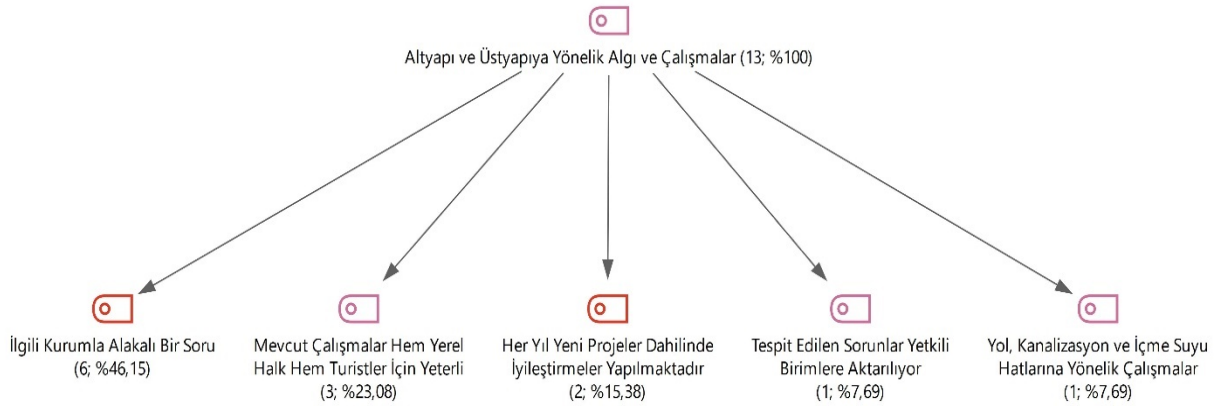
Elde edilen bulgulara göre ziyaretçiler, Isparta’daki aktivitelere ilişkin bilgiye ulaşırken sıklıkla sosyal medya (%34,62) ve internet sitelerinden (%26,92) oluşan çevrimiçi bilgi ve iletişim sistemlerini (%61,54) ve broşürler (%15,38) ile dergilerden (%11,54) oluşan basılı yayınlardan (%26,92) faydalanmaktadır. Bu iki bilgi kaynağını ağızdan ağıza pazarlama (%7,69) ve fuarlar (%3,85) takip etmektedir.

Alınan yanıtlar, çevrimiçi bilgi ve iletişim sistemlerinin gelişmesinin ve yaygınlaşmasının turizm tabanlı bilgi alışverişini kolaylaştırdığını göstermektedir. Ziyaretçiler bir bölgeye gitmeden o bölge hakkında detaylı bilgiye ulaşmakta, o bölgedeki aktiviteleri inceleyebilmekte ve rezervasyon ile ilgili işlemleri hızlıca tamamlayabilmektedir.

5.2.5. Altyapı ve Üstyapıya Yönelik Algı ve Çalışmalara İlişkin Bulgular

Katılımcılara, ziyaretçilerin çekincelerinin önlenmesi için alt yapı ve üst yapıya yönelik ne tür çalışmalar yapıldığını ve mevcut yapıların yeterli olup olmadığı sorulmuştur. Elde edilen cevaplar çerçevesinde oluşturulan kod haritası aşağıda sunulmuştur:

Şekil 5: Altyapı ve Üstyapıya Yönelik Algı ve Çalışmalara İlişkin Bulgular

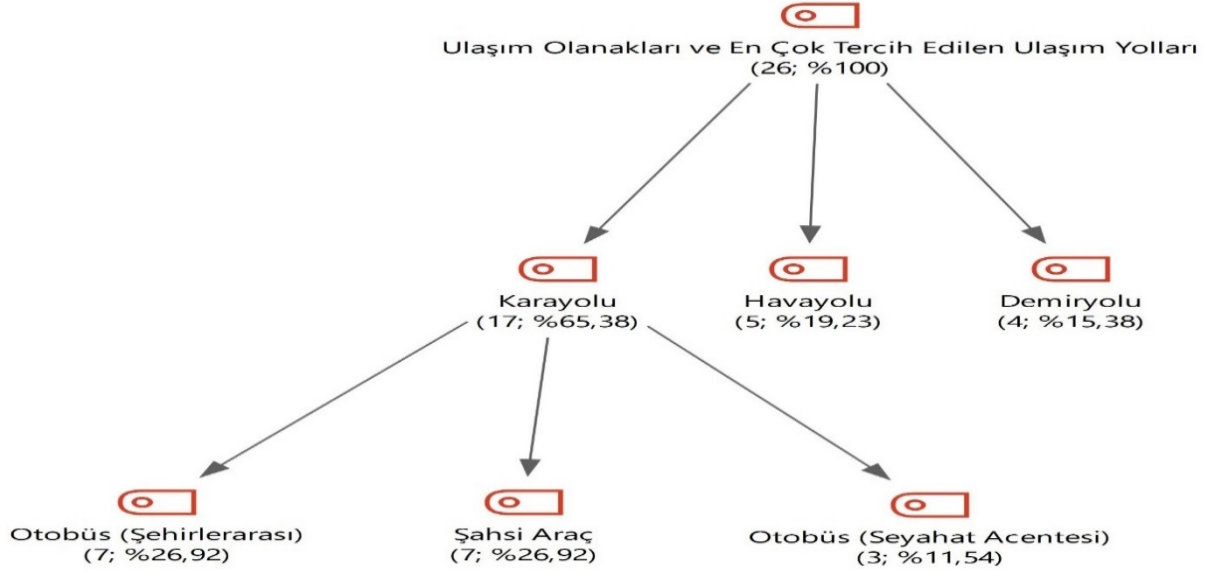

Yapılan görüşmeler neticesinde çeşitli cevaplar elde edilmiştir. Elde edilen cevaplar arasında sayıca en fazla olanı sorunun ilgili kuruma yöneltilmesi gerektiği ve bir görüşlerinin olmadığını yansıtan cevaptır (%46,15). Bu yaklaşımı sırasıyla mevcut yapıların yeterli olduğu (%23,08), her yıl yeni projeler dahilinde iyileştirmeler yapıldığı (%15,38), sorunların tespiti dahilinde yetkili kurumlara aktarıldığı (%7,69) ve yol, kanalizasyon ve içme suyu hatlarına yönelik çalışmaların yapıldığı (%7,69) cevapları takip etmektedir.

Cevaplar neticesinde, katılımcıların Isparta’nın mevcut altyapı ve üstyapısının hem yerel halk için hem de ziyaretçiler için yeterli olduğunu düşündüğü görülmektedir. Aynı zamanda söz konusu yaklaşımı, ilgili kurumların her yıl yeni projelerle altyapı ve üstyapıyı iyileştiriyor olması da desteklemektedir.

5.2.6. Ulaşım Olanakları ve En Çok Tercih Edilen Ulaşım Yollarına İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan turizm paydaşlarına, Isparta’nın ulaşım olanakları ve ziyaretçiler tarafından hangisinin tercih edildiği sorulmuştur. Elde edilen cevaplar çerçevesinde kod haritası oluşturulmuş ve aşağıda sunulmuştur:

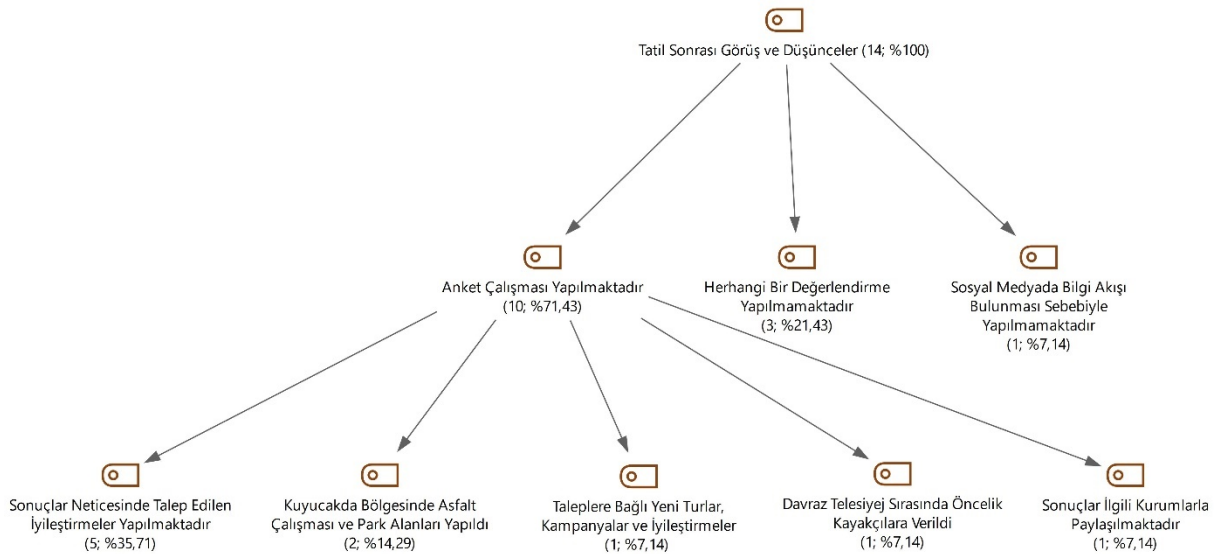
Şekil 6: Ulaşım Olanakları ve En Çok Tercih Edilen Ulaşım Yollarına İlişkin Bulgular

Elde edilen bulgular, ziyaretçiler Isparta'yı ziyaret ederken sıklıkla karayolunu (%65,38) tercih ettiklerini göstermektedir. Karayolu seçeneği alt temalar çerçevesinde incelendiğinde ise ziyaretçiler ağırlıklı olarak şehirlerarası otobüsleri (%26,92) ve şahsi araçlarını (%26,92) tercih etmekte, çok küçük bir grup ise seyahat acentesi tarafından tahsis edilen otobüsleri (%11,54) tercih etmektedir. Karayollarını sırasıyla havayolu (%19,23) ve demiryolu (%15,38) takip etmektedir.

Görüşmeler sırasında karayolu dışındaki opsiyonların neden daha az kullanıldığı sorulduğunda katılımcılar, tren seferlerinin sadece İzmir'le sınırlı kaldığını, havayolunun ise çıkış noktası ve sefer sayısı açısından yetersiz olduğunu dile getirmişlerdir. Görüşmeler sırasında Isparta'nın karayolu açısından büyük bir avantaja sahip olduğu, Antalya gibi birçok önemli şehre yakın olmasının ziyaretçilerin ulaşımı noktasında büyük önem arz ettiği tespit edilmiştir.

5.2.7. Tatil Sonrası Görüş ve Düşüncelerin Alınması ve Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular

Katılımcılara, tatil bitiminde ziyaretçilerin görüş ve düşüncelerinin değerlendirilip değerlendirilmediği sorulmuştur. Elde edilen bulgular kod haritasına dönüştürülüp aşağıda sunulmuştur:

Şekil 7: Tatil Sonrası Görüş ve Düşüncelerin Alınması ve Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular

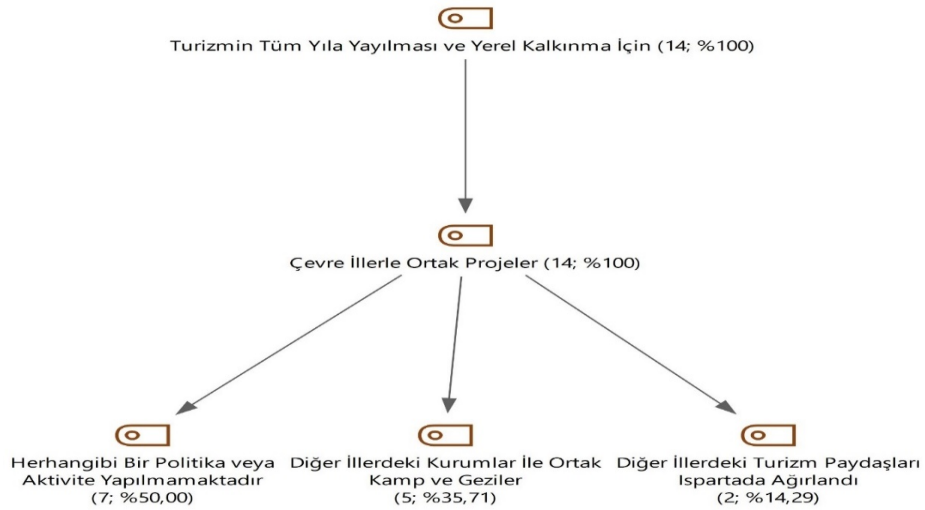
Yapılan görüşmeler sonucunda kurumların büyük bir çoğunluğunun, ziyaretçilerin görüş ve düşüncelerini anket çalışması (%71,43) çerçevesinde incelediği sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcılar yapılan anket çalışmaları sonucunda, ziyaretçiler tarafından talep edilen iyileştirmeleri yaptıklarını (%35,71), taleplere bağlı yeni turlar ve kampanyalar geliştirdiklerini (%7,14) ve sonuçları ilgili kurumlarla paylaştıklarını (%7,14) belirtmişlerdir. Aynı zamanda spesifik yanıtlar arasında en dikkat çekici olanları, Kuyucak bölgesindeki trafik yoğunluğuna bağlı şikâyet ve görüşler neticesinde asfalt çalışması ve park alanları yapılması (%14,29) ile Davraz’a kayak tatili yapmaya gelenlerin telesiyej sırası ile alakalı görüşleri sonrasında telesiyej sırasında kayakçılara öncelik verilmesine yönelik çalışmalar (%7,14) yapıldığı yönündeki cevaplardır. Bu yaklaşımlar dışında herhangi bir görüş ve değerlendirme yapılmadığını (%21,43) veya görüş ve değerlendirmeler için sosyal medya kanallarının kullanıldığını (%7,14) söyleyen katılımcılarda mevcuttur.

Elde edilen bulgular kurumların, ziyaretçilerin yapmış oldukları gezi veya aktiviteye yönelik görüş ve düşüncelerini değerlendirdiklerini ve bunlara bağlı gerekli düzenleme ve iyileştirmeler yaptıklarını göstermektedir.

5.2.8. Turizmin Tüm Yıla Yayılması ve Yerel Kalkınma İçin Çevre İllerle Ortak Proje ve Politikalar Yürütülmesine İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan paydaşlara, turizmin tüm yıla yayılması ve yerel gelişim için çevre illerle ortak proje ve politikalar yürütüp yürütmedikleri sorulmuştur. Elde edilen cevaplar ışığında kod haritası oluşturulmuş ve aşağıda sunulmuştur:

Şekil 8: Turizmin Tüm Yıla Yayılması ve Yerel Kalkınma İçin Çevre İllerle Ortak Proje ve Politikalar Yürütülmesine İlişkin Bulgular

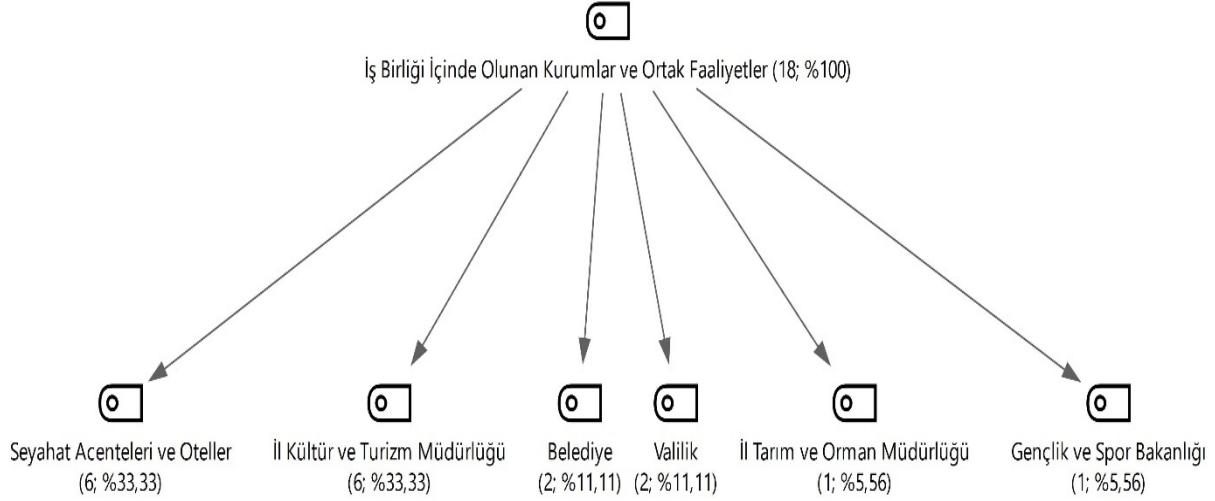
Elde edilen bulgular üç tema altında toplanmıştır. Bunlar sırasıyla herhangi bir politika geliştirilmemekte veya aktivite yapılmamaktadır (%50,00), diğer illerdeki kurumlar ile ortak kamp ve geziler yapılmaktadır (%35,71) ve diğer illerdeki turizm paydaşları Isparta’da ağırlanmıştır (%14,29).

Yapılan görüşmeler, kurumların büyük bir çoğunluğunun politika ve aktiviteler konusunda yerel bir yaklaşım gösterdiğini ve çevre illerle ortak bir aktivite veya politika geliştirme çabası içinde olmadığını göstermektedir. Politika ve aktiviteler için yerel bir yaklaşım uygulayan kurumlar dışında, bazı kurumların çevre illerle ortaklaşa birtakım aktiviteler geliştirdiği de görülmektedir. Katılımcılardan bazıları Isparta Pamukkale ortaklığında birtakım geziler hazırladıklarını, bazıları ise Isparta, Burdur ve Antalya ortaklığında turlar geliştirdiklerini, bu üç bölgenin turistik değerlerinin tek paket haline getirilip ziyaretçilere sunulduğunu belirtmişlerdir. Aynı zamanda çevre illerdeki turizm paydaşlarının Isparta’da ağırlandığı ve Isparta’nın tanıtımının yapıldığı da görüşmeler sırasında elde edilen bilgiler arasında yer almaktadır.

5.2.9. İş Birliği İçinde Olunan Kurumlar ve Ortak Faaliyetlere İlişkin Bulgular

Katılımcılara, iş birliği içinde oldukları kurumlar ve bu kurumlarla hangi ortak faaliyetleri gerçekleştirdikleri sorulmuştur. Elde edilen bulgular kod haritasına dönüştürülüp aşağıda sunulmuştur:

Şekil 9: İş Birliği İçinde Olunan Kurumlar ve Ortak Faaliyetlere İlişkin Bulgular

Yapılan görüşmelerde, kurumların sıklıkla seyahat acentesi-otel (%33,33) ve İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü (%33,33) ile iş birliği içinde olduğu tespit edilmiştir. Bu iş birliklerini sırasıyla Belediye (%11,11), Valilik (%11,11), İl Tarım ve Orman Müdürlüğü (%5,56) ve Gençlik ve Spor Bakanlığı (%5,56) takip etmektedir.

Sorulara verilen cevaplar incelendiğinde iş birliklerinin temelini prosedür gerektiren işlerin (izinler ve lisans işlemleri) oluşturduğu görülmektedir. Prosedür tabanlı iş birlikleri dışında ortak gezi ve faaliyetler, altyapı çalışmaları, turistik ürün geliştirme ve ar-ge çalışmaları gibi sebeplerle de iş birlikleri yapıldığı katılımcılar tarafından beyan edilmiştir.

City break ve yerel kalkınma ilişkisi, Kaya'nın (2008) çalışmasında ifade ettiği yerel kalkınmanın 6 ana unsuru olan fiziksel, sosyal, kültürel, ekonomik, siyasi kalkınma ve etkin yönetim açısından incelendiğinde, aşağıdaki tablo karşımıza çıkmaktadır:

Tablo 3: Yerel Kalkınma unsurları ile City Break Hareketleri Arasındaki İlişki

Yerel kalkınma alanları	Konusu ve Amacı	City Break ilişkisi	%
Fiziksel Kalkınma	Altyapı, planlama ve denetim faaliyetleri	Altyapı ve Üstyapıya Yönelik Algı ve Çalışmalar	%30,76
		1) Her yıl yeni projeler dahilinde iyileştirmeler yapılmakta	1) %15,38
		2) Sorunların yetkili birimlere aktarılması	2) %7,69
		3) Yol, kanalizasyon ve içme suyu hatlarına yönelik çalışmalar	3) %7,69
Fiziksel Kalkınma	Altyapı, planlama ve denetim faaliyetleri	Tatil Sonrası Görüş ve Düşünceler	%57,14
		1) Sonuçlar ilgili kurumlarla paylaşılmaktadır	1) %7,14
		2) Sonuçlar neticesinde talep edilen iyileştirmeler yapıldı	2) %35,71
		3) Kuyucak bölgesinde Asfalt çalışması ve Park alanları yapıldı	3) %14,29
Sosyal Kalkınma	Sosyal dayanışmayı, karşılıklı saygınlığı arttırma, bireyler için daha iyi yaşam koşullarının sağlanması, kültür olgusunun ön plana çıkarılması	İş Birliği İçinde Olunan Kurumlar ve Ortak Faaliyetler	%66,67
		1) İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü	1) %33,33
		2) Belediye	2) %11,11
		3) Valilik	3) %11,11
		4) İl Tarım ve Orman Müdürlüğü	4) %5,56
Sosyal Kalkınma	Sosyal dayanışmayı, karşılıklı saygınlığı arttırma, bireyler için daha iyi yaşam koşullarının sağlanması, kültür olgusunun ön plana çıkarılması	5) Gençlik ve Spor Bakanlığı	5) %5,56
		Tatil Sonrası Görüş ve Düşünceler	%50,00
		1) Sonuçlar neticesinde talep edilen iyileştirmeler yapıldı	1) %35,71
		2) Kuyucak bölgesinde Asfalt çalışması ve Park alanları yapıldı	2) %14,29

alanları yapıldı

Kültürel Kalkınma	Eğitim düzeyinin yükseltilmesi, kültürel etkinliklerin ve katılan bireylerin arttırılması, kültür ve tabiat varlıklarının korunması	Kısa Tatil Yapacak Misafirler için Özel Programlar	%40,01
		1) Kültür turları	1) %6,67
		2) Festival turları	2) %6,67
		3) Davraz turları	3) %6,67
		4) Isparta'nın yerel lezzetlerinden oluşan menülerin hazırlanması	4) %13,33
5) İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nün hazırladığı turları	5) %6,67		
		İş Birliği İçinde Olunan Kurumlar ve Ortak Faaliyetler	%66,67
		1) İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü	1) %33,33
		2) Belediye	2) %11,11
		3) Valilik	3) %11,11
		4) İl Tarım ve Orman Müdürlüğü	4) %5,56
		5) Gençlik ve Spor Bakanlığı	5) %5,56
		Alternatif Misafirler için Programlar	%7,69
		1) Kızıldağ Milli Parkı'nın ön plana çıkarılması	1) %7,69
Ekonomik Kalkınma	Yerel yönetimlerin kent ekonomisi ve gelişimine zemin hazırlaması, planlama, teşvik ve organizasyonlar ile eğitim konularına yönelik çalışmalar	İş Birliği İçinde Olunan Kurumlar ve Ortak Faaliyetler	%66,67
		1) İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü	1) %33,33
		2) Belediye	2) %11,11
		3) Valilik	3) %11,11
		4) İl Tarım ve Orman Müdürlüğü	4) %5,56
5) Gençlik ve Spor Bakanlığı	5) %5,56		
		Alternatif Misafirler için Programlar	%15,38
		1) Kızıldağ Milli Parkı'nın ön plana çıkarılması	1) %7,69
		2) Çocuklu ailelere yönelik kamp ve kamp eğitimi	2) %7,69
		Kısa Tatil Yapacak Misafirler için Özel Programlar	%40,01
		1) Kültür turları	1) %6,67
		2) Festival turları	2) %6,67
		3) Davraz turları	3) %6,67
		4) Isparta'nın yerel lezzetlerinden oluşan menülerin hazırlanması	4) %13,33
		5) İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nün hazırladığı turları	5) %6,67
Siyasi Kalkınma	Halkın yönetime katılımı ve teşvikler	İş Birliği İçinde Olunan Kurumlar ve Ortak Faaliyetler	%66,67
		1) İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü	1) %33,33
		2) Belediye	2) %11,11
		3) Valilik	3) %11,11
		4) İl Tarım ve Orman Müdürlüğü	4) %5,56
5) Gençlik ve Spor Bakanlığı	5) %5,56		
Etkin Yönetim	Bilginin üretilmesi, ulaşılması ve paylaşılmasına yönelik sistemlerin geliştirilerek, etkin ve verimli şekilde kullanımı	Ziyaretçilerin Bilgiye Ulaşım Yolları	%92,31
		1) Çevrimiçi bilgi ve iletişim sistemleri (sosyal medya ve internet siteleri)	1) %61,54
		2) Basılı yayınlar	2) %26,92
		3) Fuarlar	3) %3,85
		Tatil Sonrası Görüş ve Düşünceler	%7,14
		1) Sonuçlar ilgili kurumlarla paylaşılmaktadır	1) %7,14

City break hareketleri ile yerel kalkınma arasındaki ilişki, yerel kalkınmanın 6 ana unsuru açısından incelendiğinde, iki yaklaşımın da benzer unsurlar çerçevesinde şekillendiği görülmektedir. Bu unsurlar çerçevesinde geliştirilecek politika ve eylem planları, sadece yerel kalkınma için değil aynı zamanda city break hareketleri içinde istenen zeminin hazırlanmasında büyük önem teşkil etmektedir. City break hareketleri, fiziksel kalkınma içerisinde nitelendirilen altyapı, planlama ve denetim unsurlarına ihtiyaç duyması sebebi ile yerel kalkınmadan doğrudan etkilenmekte veya bu unsurlar city break çerçevesinde geliştirildiğinde yerel kalkınmayı olumlu etkilemektedir. Diğer

unsurlar içinde benzer olan bir durum söz konusudur. Sosyal kalkınma olgusu dayanışmayı, karşılıklı saygınlığı arttırma, bireyler için daha iyi yaşam koşullarının sağlanması, kültür olgusunun ön plana çıkarılması gibi unsurlar çerçevesinde şekillenmektedir. Söz konusu unsurlar kentlerin gelişmişlik düzeyine doğrudan etki etmekte, bu yönüyle city break hareketleri için ihtiyaç duyulan zemini hazırlamaktadır. Aynı zamanda yerel yönetimlerin etkinliği de city break hareketleri için büyük önem arz etmektedir. City break hareketlerine bakıldığında, ziyaretçilerin sıklıkla özgün değerler ve aktiviteler için bölgeyi ziyaret ettiği görülmektedir. Kültürel kalkınma olgusuna bakıldığında bu olgu, kültürel etkinliklerin ve etkinliklere katılanların sayısının arttırılması, kültür ve tabiat varlıklarının korunması gibi unsurlara odaklanmaktadır. Bu yönüyle kültürel kalkınma, city break hareketleri için temel unsurların korunması ve geliştirilmesini sağlamaktadır. Ekonomik kalkınma, yerel yönetimlerin şehir ekonomisini geliştirmeye yönelik çalışmaları, planlama, teşvik ve organizasyonlar ile eğitim konularına yönelik çalışmaları kapsamaktadır. şehir ekonomisine yönelik projeler, planlar ve organizasyonlar city break hareketleri için önemli birer motivasyon kaynağı potansiyeli taşımaktadır. Yerel yönetimlerin gerçekleştireceği organizasyon ve turlar neticesinde city break hareketlerinde artış gözleneceği ne srlelebilmektedir. Siyasi kalkınma olgusu “yönetişim” çerçevesinde şekillenmektedir. Bu noktada kurumlar arası ortak faaliyetler ve halkın süreçlere dhil edilmesi olgunun temel unsuru olarak nitelendirilmektedir. City break hareketleri birçok turistik faaliyet neticesinde gerçekleştirilebilmektedir. Bu sebeple kurumların ortaklığında gerçekleştirilecek çeşitli faaliyetler city break hareketlerine katılacak ziyaretçilerin bölgeyi tercih etmelerinde önemli bir etken olacaktır. Etkin yönetim ise bilgiye yönelik süreç ve sistemleri kapsamaktadır. City break hareketlerine katılacak ziyaretçilerin bilgiye ulaşım noktasında faydalanacağı unsurlar, etkin yönetim içerisinde değerlendirilen unsurlardan oluşmaktadır. Bu sebeple city break hareketlerinin gelişiminde etkin yönetim unsurları da yer almaktadır. Söz konusu unsurların tamamı dikkatle incelendiğinde, bu unsurların iki yaklaşım arasında bir köprü görevi gördüğü ve yerel kalkınma ile city break hareketleri arasında olumlu bir ilişki olmasında etkin bir rol oynadığı ne srlelebilmektedir.

Yerel kalkınmanın sağlanması ve bölgeler arası gelişmişlik farkının azaltılması için başvurulacak önemli yollardan biri de turizm faaliyetleridir (Kılıç & Mancı, 2019). Özellikle bölgeler arası gelir düzeylerini eşitmesi, refah düzeyini arttırması, istihdam yaratma potansiyeli, doğal ve kültürel kaynakların korunması ve etkin kullanılmasını sağlaması, altyapı ve üstyapı üstündeki olumlu etkileri ile turizmin yaygınlaşması bölgelerin kalkınmasına büyük lde katkı sağlamaktadır (Barutçugil, 1986'dan akt. Gürbüz, 2002). Bu konuyla alakalı Durgun (2006) yapmış olduğu çalışmada turizmin kalkınmada öncül sektör olarak değerlendirilmediğini; fakat bölge ekonomisi üzerindeki etkisinin önemli olduğunu ve turizm sektörünün bölgelerarası dengesizliğin giderilmesinde etkin bir rolü olduğunu belirtmiştir. Bu yaklaşımın desteklenmesindeki temel nedenler arasında turizm sektörünün kalkınma için etkin bir sektör olarak nitelendirilmesi (Kalkınma Bakanlığı, 2013; Hadjimichalis, 2016) ve turizm türlerinin kalkınma düzeyleri üzerindeki olumlu etkilerinin tespit edilmesi gösterilebilmektedir (Ukav, 2012; Kuter & nal, 2013; Davutoğlu, 2019; zdemir & Altınar, 2019; Kara vd., 2021).Elde edilen bulgular çerçevesinde city break hareketinin yerel kalkınma için uygulanabilir bir politik unsur olduğu öngörülmektedir. City break hareketleri, bünyesinde birçok turistik faaliyeti barındırması sebebiyle (Kış turizmi, kültür turizmi vb.) turizmin yerel kalkınma üzerindeki etkisini arttırma yetisine sahiptir.

SONUÇ

Bu alışmada Isparta ilindeki city break hareketlerinin (mola şehir) yerel kalkınma üstündeki etkisi incelenmiştir. 13 Turizm paydaşıyla gerçekleştirilen görüşmeler neticesinde çeşitli sonuçlar elde edilmiş, bu sonuçlar yorumlanmış, literatürle desteklenmiş veya karşılaştırmalar yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar, Isparta'nın sahip olduğu doğal ve kültürel değerler sebebiyle ziyaret edildiğini göstermektedir. Bu geziler çoğunlukla kırsal turizm, doęa turizmi ve kültür turizmi çerçevesinde gerçekleşmektedir. Söz konusu bulgular Balińska'nın (2020) alışması ile kısmi benzerlikler göstermektedir. Bu çalışmaya göre city break ziyaretçileri, kültürel unsurları ile ön plana çıkan şehirleri tercih etmektedir. Bununla birlikte bazı çalışmalar, ulaşımı kolay veya ana destinasyona yakın lokasyonların city break olarak nitelendirilebileceği görüşünü savunmaktadır (Dunne vd., 2010; Dunne vd., 2011; Balińska, 2020). Turizm faaliyetlerinin kalkınma düzeyleri üzerine önemli etkileri

bulunmaktadır. Turizm türleri ve kalkınma düzeylerini araştıran çalışmalar incelendiğinde: Kırsal turizmin (Ukav, 2012; Kuter & Ünal, 2013), sürdürülebilir kültür turizminin (Davutoğlu, 2019), kış turizminin (Kara, Dalgın & Çeken, 2021) ve gastronomi turizminin (Özdemir & Dülger Altınar, 2019) kalkınma üzerine olumlu etkileri olduğu tespit edilmiştir. Bu turizm türleri ve city break hareketleri arasındaki etkileşim göz önüne alındığında city break hareketleri dolaylı açıdan yerel kalkınma için önemli bir araç olarak nitelendirilebilmektedir. Örneğin city break hareketini gerçekleştiren bir birey ya da grup, kırsal turizme yönelik bir faaliyetin de içerisinde yer almış olmaktadır. Zira turizminin bütün bir yıla yayılarak kalkınmaya olumlu yönde etki sağlaması açısından da diğer turizm türlerine nazaran city break hareketinde daha etkin durmaktadır.

Mola niteliği taşıyan kısa tatillere yönelik faaliyet, plan ve politikalar incelendiğinde, Isparta'daki kurumların bu konuya yeterince ilgi göstermediği görülmektedir. Görüşülen kurumların büyük bir bölümünün kısa tatiller için bir program hazırlamadığı azınlıkta kalan kurumların ise Davraz turlarını kapsayan günlük gezi programları, festival-etkinlik vb. faaliyetler hazırladığı tespit edilmiştir. Literatürdeki çalışmalar incelendiğinde festival ve etkinliklerin city break hareketleri için büyük önem taşıdığı görülmektedir. Dunne vd., 2010 ve 2011 yıllarında yapmış oldukları çalışmalarda konserlerin, spor faaliyetlerinin, sergilerin, gezi organizasyonlarının ve etkinliklerin city break hareketlerini arttırdığını tespit etmişlerdir. Buradan hareketle festival gibi görece daha kısa süren ve yerel kalkınmayı olumlu etkileyen (Özgürel, Alan ve Bingöl, 2015) turistik faaliyetler geliştirilmesinin hem city break hareketlerinin hem de city break hareketlerine bağlı kalkınma düzeylerinin artmasına yardımcı olacaktır.

Özel misafirlere yönelik program ve politikalar için Isparta'daki kurumlar ile gerçekleştirilen görüşmelerde, kurumların büyük çoğunluğunun çocuklu, engelli veya yaşlı olarak nitelendirilen özel misafirler için herhangi bir organizasyon hazırlamadıkları veya politika izlemedikleri görülmektedir. Günümüzde turizm tabanlı satın almalar da dahil olmak üzere satın alma kararlarında çocuklarda büyük rol oynamaktadır (Tuna vd., 2019). Yaşlılar ise uluslararası alanda seyahat eğiliminin yüksek olduğu ifade edilebilmektedir (Özdipçiner, 2008). Engelliler ise “dünyanın en büyük azınlığı” olarak nitelendirilmekte ve 600 milyon üzerinde bir sayı ile turizm endüstrisi için en büyük özel pazar niteliği taşımaktadır (Zengin ve Eryılmaz, 2015). Özel misafirlerin turizm sektöründeki yeri irdelendiğinde city break hareketleri çerçevesinde bu misafir profilleri için çeşitli girişimlerde bulunulması, hem city break hareketlerini arttıracaktır hemde buna bağlı olarak yerel kalkınma düzeylerinde istenen gelişmeler yaşanacaktır.

Bilgiye ulaşma yolları ile alakalı bulgular incelendiğinde katılımcıların birçok konuda olduğu gibi turizm konusunda da bilgi almak ve rezervasyon süreçlerini hızlıca tamamlayabilmek için çevrimiçi bilgi ve iletişim sistemlerini kullandığı görülmektedir. Dunne vd. (2011) yaptıkları çalışmada city break hareketlerine katılan ziyaretçilerin %60'ından fazlasının bilgiye ulaşma noktasında internet tabanlı teknolojileri tercih ettiklerini tespit etmişlerdir. Yapılan araştırmalar ve elde edilen bulgular incelendiğinde city break hareketlerinin yaygınlaşmasında bilgi iletişim teknolojilerinin rolü olduğu görülmektedir. Ayrıca araştırmalar sosyal medya gibi bilgi ve iletişim teknolojilerinin ziyaret yeri tanınırlığını, popülerliğini ve rekabet gücünü arttırmada önemli birer araç olduğunu göstermektedir (Ongun & Erbaş, 2020). Tüm bu unsurlar dikkate alındığında bilgi iletişim teknolojileri, hem city break hareketlerinin hemde ilgili turizm faaliyetlerinin tanıtımının yapılmasına olanak sağlamaktadır. Bu sürece bağlı city break hareketlerinde yaşanacak artış, yerel kalkınma düzeyleri üzerinde olumlu etkiye sebep olacaktır.

Altyapı ve üstyapıya ilişkin sorulara katılımcıların büyük bir çoğunluğu cevap vermemiş ve sorunun ilgili kuruma yöneltilmesi gerektiğini savunmuştur. Cevap veren kurumlar ise altyapı ve üstyapı çalışmalarını yeterli bulmuş veya iyileştirmeler yapıldığını ifade etmiştir. Ayrıca ulaşım konusundaki düşünceleri sorulduğunda sıklıkla şahsi araç ve otobüslerin tercih edildiğini aktarmışlardır. Söz konusu sonuçlar ilgili çalışmalar ile de benzerlik göstermektedir (Dunne vd., 2010; Dunne vd., 2011; Balińska, 2020). Bir turistik ürün ne düzeyde çekici olursa olsun, talep olgusunu yaratan en önemli unsur ulaşılabilirlik düzeyidir (Bardakoğlu, 2011). Bu çerçevede turistik ürün ve hizmetin olduğu bölgedeki ulaşım yolları ile altyapı ve üstyapı düzeylerinin yeterli olması beklenmektedir. Bu bağlamda city break hareketlerinin arttırılması ve yerel kalkınma düzeyinde

olumlu bir etki yaratılabilmesi için ulaşım yolları, altyapı ve st yapı düzeylerinin iyileştirilmesi gerekmektedir.

Katılımcılara, ziyaretçilerin tatil sonrası görüş ve düşüncelerinin değerlendirilip değerlendirmedikleri sorulmuştur. Elde edilen bulgular, katılımcıların ziyaretçilerin görüş ve düşüncelerine anket çalışmaları vasıtasıyla ulaştıklarını göstermektedir. Elde edilen bilgiler ışığında hizmette iyileştirmeler, talebe bağlı yeni turlar ve yeni kampanyalar yapıldığı tespit edilmiştir. Bu durum özellikle bilgi alışverişinde vatandaş odaklı düşünüldüğünü; zm arayışında ise özel sektör ve kamu sektörünün iş birliği halinde çalışmalar yürüttüğünü göstermektedir. Yerel kalkınma açısından kamu-özel sektör iş birliğinin etkili sonuçlar verebilmesi vatandaşın memnuniyet düzeyi ile ilişkilendirilebilmektedir. Genel açıdan bakıldığında müşteri görüş ve yorumlarının alınması ve bu bağlamda gerekli düzenlemelerin yapılması, hem city break hareketlerinde hem de bu hareketler çerçevesinde gelişecek yerel kalkınma düzeylerinde olumlu etkiler yaratacaktır.

Katılımcılara, turizmin tüm yıla yayılması ve yerel gelişim için evre illerle ortak yürütülen proje ve politikalara ilişkin sorular sorulmuştur. Elde edilen cevaplar, kurumların büyük bir kısmının (%50,00) yerel bir yaklaşım sergilediğini, bazı kurumların ise evre illerdeki kurumlarla ortak kamp ve geziler düzenlediğini göstermektedir. Bu tür etkinliklerin çoğalması, ekonomik ve sosyo-kültürel anlamda kalkınmanın hızlı şekilde gerekleşebilmesinde oldukça önemlidir. Söz konusu turlar neticesinde gerçekleşecek city break hareketlerinin, Isparta'nın yerel kalkınma düzeyini arttıracığı ne sürülebilmektedir.

Katılımcılara, iş birliği içinde oldukları kurumlar ve ortak faaliyetleri sorulduğunda, birçok kurumun (%33,33) ortak gezi, faaliyetler, altyapı çalışmaları, turistik ürün geliştirme ve ar-ge çalışması çerçevesinde seyahat acentesi, oteller ve farklı kurumlar ile iş birliği içinde oldukları sonucuna ulaşılmıştır. City break hareketleri için turistik ürün çeşitlendirmesi büyük önem arz etmektedir. Turistik rn çeşitlendirmesi başta arz olmak üzere, bölgelerin sahip olduğu altyapı, üstyapı olanakları ve tamamlayıcı hizmetler ile kültürel ve toplumsal kaynakların farklılığına bağlı olarak değişiklik gösterebilmektedir (Akgöz vd., 2016). Bu unsurlar çerçevesinde turistik ürün çeşitlendirmesi yapılması, yeni ürünlerin tespit edilmesi, bu ürünlerin birbirlerine entegre edilmesi ve ilgili kurumlar ortaklığında hizmete sunulması city break hareketlerinde önemli artışlar sağlayacaktır. Aynı zamanda doğa aktivitelerine elverişli olan ve şehir sınırları içerisinde yer alan birçok bölge bulunmaktadır. Bu bölgelerin değerlendirilmesinde ve bu bölgelerde doğa turizmi ve doğa aktiviteleri yapılmasında valilik, turizm müdürlükleri, tarım ve orman müdürlükleri ile ortaklıklar büyük önem taşımaktadır. Bu sebeple city break hareketleri ve bu hareketlere bağlı yerel kalkınma düzeylerinin arttırılmasında iş birlikleri büyük önem taşımaktadır.

City break hareketleri ile yerel kalkınma arasındaki ilişki yerel kalkınma amaçları açısından incelendiğinde, yerel kalkınma için belirlenen temel amaçların city break hareketleri için de ihtiyaç duyulan olgular olduğu ifade edilebilmektedir. Bu yaklaşımın en temel nedenleri sosyal-kültürel aktiviteler için ihtiyaç duyulan altyapı ve st yapının sağlanması, yerele ait kültürel değerlerin korunmasına yönelik çalışmalar yapılması, kentın sahip olduğu avantajlardan optimum düzeyde faydalanılması, kente özgü ürün ve kaynakların daha iyi pazarlanması ve buna bağlı yeni fırsatların değerlendirilmesi ile bilgiye ait süreç ve sistemlerin geliştirilmesi yer almaktadır (Kaya, 2008). City break hareketleri birçok turizm faaliyetinin ihtiyaç duyduğu gibi altyapı, styapı (Dunne, 2009; Dunne vd., 2010) ve ulaşım (Dunne, 2009) gibi unsurlara ihtiyaç duymaktadır. Yerel kalkınma veya city break hareketleri için bu 3 unsura yönelik gerçekleştirecek eylem planları iki yaklaşımın karşılıklı olarak birbirlerini olumlu etkileyecekleri varsayımının oluşmasını sağlamaktadır. Bununla birlikte araştırma bulguları city break katılımcıların bir kısmının bölgeyi tercih ederken bölgeye özgü değer ve kültürel unsurlara odaklandıklarını göstermektedir. Buradan hareketle yerele ait değerlerin korunması, kente özgü ürün ve kaynakların daha iyi pazarlanmasının ve faaliyetlere yönelik kentın sahip olduğu avantajların optimum düzeyde kullanılmasının city break hareketlerini arttıracığı n görülebilmektedir. Birçok sektör ve faaliyet için temel unsur olarak görülen bilgiye dayalı sistem ve süreçlerin geliştirilmesi konusu city break hareketleri içinde büyük önem teşkil etmektedir. Özellikle bir alanın tanınırlığının ve popülerliğinin arttırılmasında bilgi iletişim teknolojileri itici bir g potansiyeli taşıdığı (Ongun & Erbaş, 2020) ve ziyaretçilerin bölgeyi ziyaret etmeden önce bu tür teknolojilerden faydalanarak bölge ve hizmetler hakkında bilgi edindikleri bilinmektedir. Bu sebeple

bilgi iletişim teknolojileri çift yönlü olarak iki yaklaşımın gelişimini desteklemekte ve söz konusu iki yaklaşım arasında bir köprü görevi görmektedir. Literatürdeki bilgiler ve araştırma bulguları dikkat incelendiğinde city break hareketlerine bağlı gelişim gösteren turizm faaliyetlerinin yerel kalkınma üzerinde olumlu etkiye sebep olacağı, bu sebeple city break hareketlerinin yerel kalkınma için etkin bir turizm politikası olarak değerlendirilebileceği tespit edilmiştir.

Etik Beyan: Bu çalışmada kullanılan anket yöntemi için Süleyman Demirel Üniversitesi Etik Kurulu'ndan 15/11/2022 tarihli ve 128 nolu toplantısında 10 sıra sayılı kararı ile izin alınmıştır. Aksi bir durumun tespiti halinde AKAD Dergisinin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk çalışmanın yazar (lar) ına aittir.

Yazar Katkı Beyanı: 1. Yazarın katkı oranı %50, 2. Yazarın katkı oranı ise %50'dir.

Çıkar Beyanı: Yazarlar arasında çıkar çatışması yoktur.

Ethics Statement: Permission for this study was obtained from the Ethics Committee of Suleyman Demirel University with the decision number 10 at the meeting dated 15/11/2022 and numbered 128 of the relevant board. In case of detection of a contrary situation, AKAD Journal has no responsibility and all responsibility belongs to the author (s) of the study.

Author Contributions Statement: 1st author's contribution rate is 50%, 2nd author's contribution rate is 50%.

Conflict of Interest: There is no conflict of interest among the authors.

KAYNAKÇA

- Balińska, A. (2020). City break as a form of urban tourism. *Zeszyty Naukowe Małopolskiej Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Tarnowie*, 2(46), 85-95. <https://doi.org/10.25944/znmwse.2020.02.8595>
- Bardakoğlu, Ö. (2011). *Turistik ürün bakımından destinasyon planlaması ve pazarlaması kapsamında İzmir turizminin değerlendirilmesi ve geliştirilmesine yönelik bir model çalışması* (Yayın no. 298100) [Doktora tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi]. Yüksek Öğretim Kurumu Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Başol, K., Durman, M., & Çelik, M. Y. (2005). Kalkınma sürecinin lokomotif; doğal kaynaklar. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (14), 61-71. <http://dergipark.org.tr/tr/pub/musbed/issue/23490/250167>
- Bayraktutan, Y. (1992). Kalkınma ve altyapı. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 47(03), 83-94. https://doi.org/10.1501/SBFder_0000001594
- Chang, H. (2004). *Kalkınma reçetelerinin gerçek yüzü*. İletişim Yayınları.
- Charterina, J., & Aparicio, G. (2015). A comparison of antecedents of satisfaction in City Break travelling. *Revista Española de Investigación de Marketing Esic*, 19(2), 71-82. <https://doi.org/10.1016/j.reimke.2015.04.002>
- Clark, G., Huxley, J., & Mountford, D. (2010). Organising local economic development: the role of development agencies and companies. *Local Economic and Employment Development (LEED)*. <https://www.oecd.org/development/organising-local-economic-development-9789264083530-en.htm>
- Çeken, H. (2008). Turizmin bölgesel kalkınmaya etkisi üzerine teorik bir çalışma. *Afyon Kocatepe İ.İ.B.F. Dergisi*, 10(2), 293-306. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/akuiibfd/issue/1628/20411>
- Davutoğlu, E. (2019). *Kültürel turizmin bir yerel kalkınma aracı olarak sürdürülebilirliğinin Mardin kenti örneği üzerinden incelenmesi*. (Yayın no: 575295) [Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi]. Yüksek Öğretim Kurumu Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>

- Dunne, G. (2009). *Motivation and decision making in City Break travel: The case of Dublin*. VDM Publishing.
https://www.academia.edu/51722203/Motivation_and_Decision_Making_in_City_Break_Travel
- Dunne, G. Flanagan, S., & Buckley, J. (2010). Towards an understanding of international City Break travel. *International Journal of Tourism Research*, 12(5), 409-417.
<https://doi.org/10.1002/jtr.760>
- Dunne, G. Flanagan, S., & Buckley, J. (2011). Towards a decision making model for City Break travel. *International Journal of Culture Tourism and Hospitality Research*, 5(2), 158-172.
<https://doi.org/10.1108/17506181111139573>
- Durgun, A. (2006). *Bölgesel kalkınmada turizmin rolü: Isparta örneği* (Yayın no: 187384) [Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi]. Yüksek Öğretim Kurumu Tez Merkezi.
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Emrealp, S. (2005). *Yerel Gündem 21 el kitabı*. Iula-Emme.
- Eraydın, A. (2003). Bölgesel kalkınma kavram, kuram ve politikalarında yaşanan değişimler. M. Özaslan, H. Özgür, M. Kösecik, & S. Torlak, (Ed.), *Kentsel ekonomik araştırmalar sempozyumu Cilt I içinde* (s. 126-7). Devlet Planlama Teşkilatı ve Pamukkale Üniversitesi.
https://www.researchgate.net/publication/329701656_BOLGESEL_KALKINMA_KAVRAM_KURAM_VE_POLITIKALARINDA_YASANAN_DEGISIMLER
- Erdoğan, H. T. (2016). Ulaşım hizmetlerinin ekonomik kalkınma üzerine etkisi. *İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(1), 187-215. <https://doi.org/10.17336/igusbd.05060>
- Eroğlu, H. T. (2010). Sürdürülebilir yerel kalkınma ve kent konseyleri. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 26(2), 44-55. <https://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423876634.pdf>
- Faché, W. (1994). Short break holidays. In S. Witt, & L. Moutinho (Ed.), *Tourism marketing and management handbook* (p. 459-467). Prentice Hall International.
- Ferens, E. (2016). City Break tourism in Europe. Logistic complex as Agrotourism development mechanism. In V. I. Trukhachev (Ed.). *Quarterly research and practice journal* (pp. 23-25). Agricultural Bulletin of Stavropol Region.
- Göymen, K. (2004). *Yerel kalkınma önderi ve paydaşı olarak belediyeler. Yerel kalkınmada belediyelerin rolü*. Pendik Belediyesi Kültür Yayınları.
- Gülçubuk, B. (2013). Kırsal kalkınma politikaları ve yönetim. 7. *Bölgesel kalkınma ve yönetim sempozyumu*, Tepav. https://www.tepav.org.tr/upload/files/1389102404-8.7._Bolgesel_Kalkinma_ve_Yonetisim_Sempozyumu.pdf
- Gürbüz, A. (2002). Yerel kalkınma stratejisi içinde turizm ve Safranbolu. *Bilig*, (24), 29-48.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/bilig/issue/25401/268058>
- Hadjimichalis, C. (2017). Local development. In D. Richardson, N. Castree, M. Goodchild, A. Kobayashi, & A. Marston (Eds.), *International Encyclopedia of Geography: People, the Earth, Environment and Technology*, (pp. 1-8). John Wiley & Sons.
<https://doi.org/10.1002/9781118786352.wbieg0324>
- Kalkınma Bakanlığı, (2013). *Onuncu Kalkınma Planı 2014-2018*. T.C. Kalkınma Bakanlığı.
https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/08/Onuncu_Kalkinma_Planı-2014-2018.pdf
- Kara, E., Dalgın, T., & Çeken, H. (2021). Ordu ambaşı kayak merkezindeki kış turizmi faaliyetlerinin yerel kalkınmaya etkisi. *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi*, 16(63), 1318-1337.
<https://doi.org/10.19168/jyasar.876088>

- Karakuzulu, Z. (2010). Sürdürülebilir kentler ve kasabalar, Yerel Gündem 21 ve Bursa örneği. *Vİ. Ulusal Coğrafya Sempozyumu*, Tücaum. http://tucaum.ankara.edu.tr/wp-content/uploads/sites/280/2015/08/semp6_43.pdf
- Karapınar, K. (2010). *Türkiye’de yerel kalkınma modeli olarak mikro finans sistemi: Bursa örneği* (Yayın no. 298013). [Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi] Yüksek Öğretim Kurumu Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Kaya, E. (2008). Yerel kalkınma ve siyaset. *Yerel siyaset*. Okutan Yayıncılık.
- Kılıç, M. ve Mancı, A. R. (2019). Turizm odaklı yerel kalkınma yaklaşımı: Şanlıurfa örneği. *Safran Kültür ve Turizm Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 192-210. <https://dergipark.org.tr/pub/saktad/issue/48413/561589>
- Kisman, Z. A. ve Tasar, I. (2014). The key elements of local development. *Procedia Economics and Finance*, 15, 1689-1696. [https://doi.org/10.1016/S2212-5671\(14\)00642-X](https://doi.org/10.1016/S2212-5671(14)00642-X)
- Kuter, N. ve Ünal, H., E. (2013). Kırsal kalkınmada kırsal turizmin önemi. *Kastamonu University Journal of Forestry Faculty*, 13(2), 192-201. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kastorman/issue/17230/179942>
- Kutlutürk, D. S. (2022). *Türkiye’deki bölgesel kalkınma ajanslarının yapısı ve bölgesel kalkınmaya etkileri*. (Yayın no. 717914). [Doktora Tezi, Kocaeli Üniversitesi] Yüksek Öğretim Kurumu Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Oakley, P., & Garforth, C. (1985). *Guide to extension training (No. 11)*. Food and Agriculture Organization of the United Nations Publications Division.
- Ongun, U., & Erbaş, E. (2020). Sosyal medyanın destinasyon gelişimindeki rolü: lavanta kokulu Kuyucak köyü örneği. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 8(4), 3129-3154. https://www.researchgate.net/publication/348091932_Sosyal_Medyanin_Destinasyon_Gelisi_mindeki_Rolu_Lavanta_Kokulu_Kuyucak_Koyu_Ornegi_The_Role_of_Social_Media_in_De_stination_Development_The_Case_of_Lavender-Scented_Kuyucak_Village
- Özaslan, M. (2004). Küresel-yerel etkileşimin yeni örgütlenme biçimleri: ağ şebeke tarzı firma ve idari-kurumsal örgütlenmeler. M. Özaslan, H. Özgür, M. Kösecik, & S. Torlak (Ed.). *Kentsel ekonomik araştırmalar sempozyumu Cilt II içinde* (s. 66-93). Devlet Planlama Teşkilatı ve Pamukkale Üniversitesi.
- Özdemir, G., & Altın, D. D. (2019). Gastronomi kavramları ve gastronomi turizmi üzerine bir inceleme. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(1), 1-14. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/748113>
- Özden, M., İnan, Ç., & Hekimler, O. (2016). AB turizm politikası ve kültürel turizmin geleceği. *Cataloging in Publication Data*, 354. https://www.researchgate.net/publication/312213443_EU_Tourism_Policy_and_the_Future_o_f_Cultural_Tourism
- Özdipçiner, N. S. (2008). Türk turizm pazarında yaşlı yabancı tüketicilerin turistik tercihleri. *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*, 1(2), 134-146. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/203234>
- Özgürel, G., Alan, R., & Bingöl, Z. (2015). Yerel kalkınmada bir araç olarak festivaller: Munzur kültür ve doğa festivali. *International Journal of Social and Economic Sciences*, 5(2), 113-121. https://www.academia.edu/20445605/Yerel_Kalk%C4%B1nmada_Bir_Ara%C3%A7_Olarak_Festivaller_Munzur_K%C3%BClt%C3%BCr_ve_Do%C4%9Fa_Festivali_The_Festivals_in_Local_Development_Munzur_Culture_and_Nature_Festival

- Öztürk, Y., & Yazıcıoğlu, İ. (2002). Gelişmekte olan ũlkeler için alternatif turizm faaliyetleri ũzerine teorik bir alışma. *Gazi ũniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakũltesi Dergisi*, (2), 183-195. <https://search.trdizin.gov.tr/tr/yayin/detay/1988/>
- Pobrić, A., Banda, A., & Sivac, A. (2015) City Break tourism in Bosnia and Herzegovina–case study of Sarajevo and Mostar. In N. Dreřković (Ed.). *Book Of Proceedings International Tourism And Hospitality Management Conference* (pp. 370-376), Fojnica. https://geografija.pmf.unsa.ba/jthm/files/123/JTHM%20%201/RADOVI%20U%20PDF-U/ithmc_conference_proceedings_book_v2-378-384.pdf
- řagovnović, I., & Kovačić, S. (2020). Influence of tourists' sociodemographic characteristics on their perception of destination personality and emotional experience of a City Break destination. *International Journal Of Tourism Cities*. 7(1), 200-223. <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/IJTC-05-2020-0105/full/html>
- Sakıncı, S. (2013). Yerel Kalkınma Politikalarında Yerellik ve Katılımcılık. B. Őzer, & şeker, G. (Ed.). *Yerel ve BÖlgesel Kalkınma: Kũresel ve Yerel Bakış Açıları içinde* (s. 25-36). Celal Bayar ũniversitesi Matbaa Birimi.
- T. C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bũte Başkanlığı, (2019). *On birinci kalkınma planı (2019 – 2023)*. 23 Temmuz 2019- Mũkerrer Resmî Gazete Sayı: 30840. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/On_Birinci_Kalkinma_Planı-2019-2023.pdf
- Tekeli, H. (2001). *Turizm pazarlaması ve planlaması*, Detay Yayıncılık.
- Telbaş, A. (2022). *Tũrkiye'de bölgesel yatırım teşviklerinin sũrdũrũlebilir kalkınma ũzerine etkisi: Manisa ili Örneği* (Yayın no. 709241). [Yũksek Lisans Tezi, Celal Bayar ũniversitesi] Yũksek Őđretim Kurumu Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Trew, J., & Cockerell, N. (2002). The European market for Uk City Breaks. *Insights*, 14 (58), 85-111.
- Tuna, M., Őzyurt, B., & Kurt, A. (2019). ocuk dostu oteller: Kavramsal bir inceleme. *Sivas Interdisipliner Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3, 63-76.
- Tũrksoy, N. (2018). *Saroz BŐlgesi'nin kırsal kalkınmasında turizm aktivitelerinin rolũ* (Yayın no. 495039). [Doktora Tezi, Namık Kemal ũniversitesi] Yũksek Őđretim Kurumu Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Uca Őzer, S. (2010). *şehir turizmi ve kũltũr: yabancı turistlerin kũltũrel bir destinasyon olarak İstanbul'u değerlendirmeleri ũzerine bir araştırma* (Yayın no. 253919). [Doktora Tezi, Anadolu ũniversitesi] Yũksek Őđretim Kurumu Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Ukav, İ. (2012). Adıyaman'ın kırsal turizm potansiyeli. *KMũ Sosyal ve Ekonomi Araştırmalar Dergisi*, 14 (23), 77-81. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kmusekad/issue/10213/125509>
- United Nations (1970). *Natural resources of feveloping countries*. United Nations Press.
- Valls, J. F., Sureda, J., & Valls-Tunon, G. (2014). Attractiveness analysis of European tourist cities. *Journal of Travel and Tourism Marketing*, 31, 178-194. <https://doi.org/10.1080/10548408.2014.873310>
- Van Boekel, G., & Van Logtestijn M., (2002). *Applying the comprehensive led approach: The case of Mozambique*. Cooperative Branch International Labour Office. https://www.ilo.org/empent/Publications/WCMS_111548/lang--en/index.htm
- Vázquez-Barquero, A., & Alfonso-Gil, J. (2015). Endogenous development in the tropics: the relevance of institutions. *International Forestry Review*, 17(1), 97-110. <https://www.jstor.org/stable/26431588>

- Vázquez-Barquero, A., & Rodríguez-Cohard, J. C. (2016). Endogenous development and institutions: Challenges for local development initiatives. *Environment and Planning C: Government and Policy*, 34(6), 1135-1153. <https://doi.org/10.1177/0263774X1562492>
- Vujici C. M. D., Stamenkovi C. I., Stankov, U., Kova C. S., Vasiljevi C. D., & Popov-Locke, J. (2020). What will prevail within City Break travel, motivation or demotivation? Case study of Novi Sad, Vojvodina, Serbia. *Geographica Pannonica*, 24(1), 42-55. https://www.researchgate.net/publication/340642163_What_will_prevail_within_citybreak_travel_motivation_or_demotivation_Case_study_of_Novi_Sad_Vojvodina_Serbia
- Yalçın, A., & Yalçın, S. (2012). Sürdürülebilir yerel kalkınma için Cittaslow hareketi bir model olabilir mi? *Sosyal ve Beşerî Bilimler Dergisi*, 5(1), 32-41. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sobiadsbd/issue/11355/135725>
- Yıldız, S., & Yıldız, Z. (2015). Bilişim teknolojilerinin turizm pazarlaması, dağıtım sistemi ve seyahat acentelerinin iş modeli değişimine etkisi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 595-611. <https://doi.org/10.15869/itobiad.30354>
- Zengin, B. & Eryılmaz, B. (2013). Bodrum destinasyonunda engelli turizm pazarının değerlendirilmesi. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, (11), 51-74. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/201957>